

BİZİM ŞEHİR

HABERLERİ

Yıl: 4 Sayı: 36 Ağustos 1992 FİYATI 10.000.- TL (KDV Dahil)

İstanbul genleniyor

İSTANBUL'UN
İLK SEKS
MAĞAZALARI
YAKINDA
AÇILIYOR

Harun Cenani:
"Seks en doğal
ihtiyacımızdır,
ondan çekinmek
ve korkmak
kişiliğimizi
bozar"
dedi.
Türkiye'de
seksi
içgiyim
ürünlerini
posta
yoluyla
ilk satan Harun Cenani
ile arkadaşımız Nedim
Akkohen'in yaptığı
söyleşi EROMARKET
sayfamızda.

LÜTFEN
DİKKAT
BUYURUNUZ
GİRDİ'LERİMİZ
ARTTIĞI HALDE
FİYAT'IMIZI
İNDİRDİK

Harun Cenani'ye sorular ve cevapları

Röportaj
Nedim AKKOHEN

NA- İcğiimde seksi ürünler satma fikri size ne zaman geldi, neden bu pazarı seçtiniz?

HC- İcğiimde seksi ürünler satma fikrini yurt dışındaki uygulamaları gördükten sonra geliştirdim. Bu pazarı seçmemin sebebi ise, daha önce kimse tarafından yapılmamış olmasıdır.

NA- Posta ile seksi icğiim ve ardından da masaj (!) aleti, video kaset vb. satmaya ilk başlayan sizsiniz İstanbul'da, posta fikri nereden geldi, neden bu ihtiyacı hissettiniz?

HC- Postayla satış yöntemini, gerek seksi icğiim, gerek cinsel eğlence malzemesi almak isteyen utangaç müşteri kitlesine alış veriş kolaylığı tanıdığı için seçtim.

NA- Şimdi de her türlü seks fantazisini geliştirmeye yarayan ürünleri ithal edip seks mağazaları zinciri oluşturmaya başlıyorsunuz, yani batıda yıllardır gördüğümüz "sex shop"lar şimdi İstanbul'da da başlıyor. Postadan mağazaya geçiş neden?

HC- Çekingen kitlenin, posta ile alış veriş edebilmesi için yine katalog firmamızı yürürlükte tutuyoruz. Ancak, erotik meraklı bir kitle artık rahatlıkla dükkanlardan alış veriş edebilecek düzeye gelmiş durumda. Postadan mağazaya geçişimize ise talepler karar verirdi. Son iki yılda bizden bayilik isteyenlerin sayısına dönmüş baktığımız zaman gördük ki seks mağazaları zinciri için yeterli bir zemin oluşmuş Türkiye'de.

NA- Posta yoluyla sizden alış-veriş edenlerin adlarını istesek de vermezsiniz, zaten doğru da olmaz bu ama, bazı sayısal bilgiler vermeniz, İstanbul'un seks haritasının oluşmasına katkıda bulunabilir. Örneğin,

• Sizden posta ile alış veriş edenlerin İstanbul bazında sayısı nedir?

• Tüm Anadolu'ya oranlarsak İstanbul yüzde kaç oluşturunur?

• İstanbul'da posta yoluyla alış-veriş edenlerin kaçta kaçını kadınlar oluşturunur?

• Postadan sipariş yerine beklediği niz mek

tuplar çıkıyor mu, çıkıyorsa ne yapıyorsunuz bu mektupları?

HC- Müşterilerimizin isimlerini tabii ki vermemiz mümkün değil. Gizlilik bizim temel ilkelerimizden biri. Türkiye genelinde yüzde hesabı çıkarttığımız zaman İstanbul % 21 tutuyor.

İstanbul'daki müşterilerin % 41'ini kadınlar oluşturuyor. Anadolu'da kadın müşterilerin oranı % 20'lere iniyor. Postadan sipariş yerine beklediğimiz mektuplar çıkıyor. Bunların çok büyük bir kısmı cevaplanıyor ve disketlere kaydedilerek dosyalanıyor.

NA- İstanbul'un yeni seks mağazalarını anlatır mısınız? Nasıl olacak bu mağazalar, İstanbul'un hangi bölgeleri bu iş için en elverişlidir? Neler bulunacak, bir liste verir misiniz?

HC- İstanbul'un yeni seks mağazaları eski videoocu furyasına benzetilebilir. Ancak bizim Censan olarak açacağımız yer, mağazadan ziyade "ero-market" tarzında bir tesis olacak. Toptancılığı yaptığımız malların depolaması dahil, sekiyat, teşhir, büro desteği vefonksiyonlarının yeracağı dükkanlarımızın gelip toptan alış-veriş edebilecekleri, her şeyi bünyesinde toplayan bir merkez.

Bizim tesisimiz şehrin dışında, otoparkı geniş, ferah bir yerde kurulacak.

Ancak, İstanbul'un hangi bölgeleri bu tür mağazalar için elverişlidir diye düşünecek olursak, herhalde günümüzün modern görüşlü insanlarının kümelendiği Nişantaşı, Şişli, Harbiye, Beyoğlu, Galatasaray, Şişhane, Bakırköy gibi semtleri sayabiliriz. Buralara ilaveten, Anadolu ağırlıklı geçiş noktaları olan Topkapı, Sirkeci vs. de seks mağazaları için oldukça elverişli görünüyor.

NA- İstanbullu'lar bu yeni mağazalara girerlerken utanacaklar mı, müşterilerinizi korumak için nasıl önlemler düşünüyorsunuz?

HC- İstanbulluların bu mağazalara girerken utanmamaları için bize temsilcilik veren Orion gibi bu endüstrinin devlerinin çizdiği şablonları bayilerimize tavsiye edeceğiz. Bilgi birikimleri doğrultusunda, hangi tür malzemenin vitrinin neresine konulması gerektiğinden, içerideki insanların birbirleriyle karşılaşmaları için nasıl bir yerleşim planına ihtiyaç duyulduğuna kadar her detay yılların tecrübesi ile tesbit edilmiş durumda.

Bu tecrübeler ışığında, bayilerimize, müşteriye rahatsız olmadan alış veriş imkanı sağlayacakları tavsiyeleri vereceğiz.

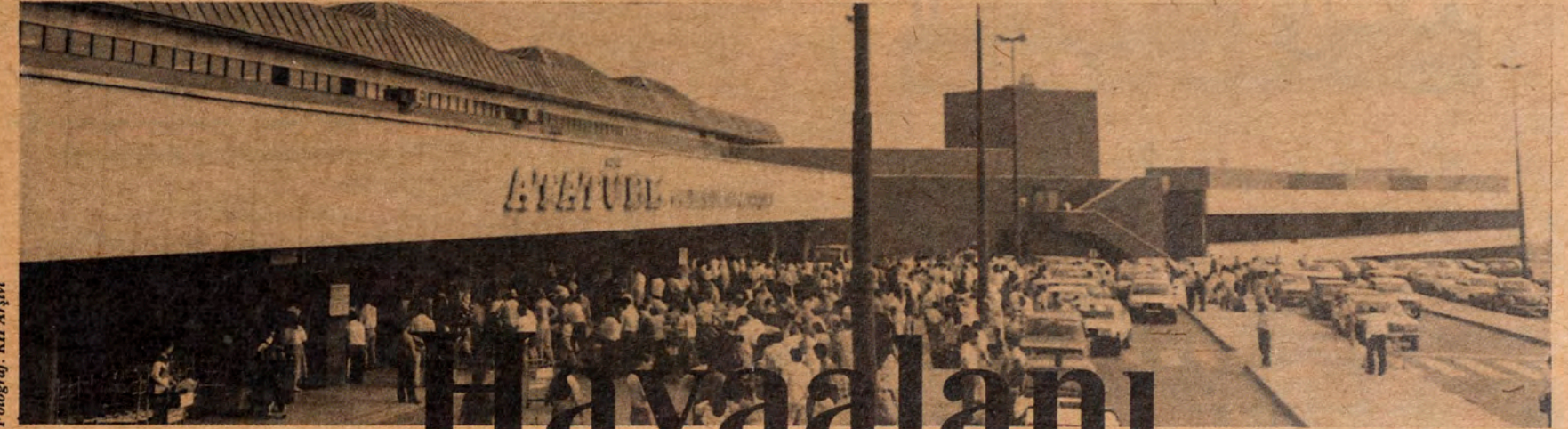
Teşekkür ederim.

EROMARKET

BİZİM ŞEHİR

HABERLERİ

Yıl: 4 Sayı: 35 Ağustos 1992 FİYATI 10.000.- TL (KDV Dahil)

Havaalanı İstanbul'a yetmiyor!

Beş yıldızlı oteller boş kalacak

İstanbul'da hızla işletmeye açılan beş yıldızlı ve de -luxe otelleri ciddi bir tehlike bekliyor. "konuksuzluk". İstanbul'a servis veren Atatürk Havalimanı'nın kapasitesinin sınırlı olması nedeniyle, şehre bir günde inebilen ve

kalkabilen uçak sayısı sınırlı. Böylelikle otelleri doyurması beklenen tur yolcularının şehre ulaşabilmesi neredeyse olanaksız. Uçak şirketlerinden alınan bilgilere göre, İstanbul'a gelen-giden yolcu trafiğinde yurtdışında çalışan işçiler ve işadamları önde geliyor. Ancak belli

mevsimlerde İstanbul'a charter seferleri ile turistler taşıyor. Ancak charter seferlerine iniş-kalkış izinleri alanın boş sayıldığı saatlerde yani sabahın çok erken saatlerinde sağlanıyor, böylelikle de İstanbul'a gelmek keyifli olmaktan çıkıyor.

DEVAMI ONSEKİZDE

YAZISI BARBYSES SAYFASINDA

BAŞYAZI

Helâ Meselesi
ya da
TCK'ya açık mektup

Türkijeliler'in bildik biteli öğrenemedikleri temel meselelerden birisi de TEMİZLİK'tir. Halkın büyük çoğunluğunun müslüman olmasına rağmen ve "temizlik imandan gelir" denmesine rağmen temizlik meselesi çözülmemiştir. Hastanelerimiz yeterince temiz değildir. İnsanlarımız yaşadıkları apartman dairelerinin içine özen gösterirler ama ortak kullanılan mekanlar, merdivenler, kapı önleri, sahanlıklar leş, pis içindedir. Apartman duvarlarını badana ettirmek için gereken parayı kimse vermek istemez.

Şehirlerde "umumi helalar" birer pislik yovasıdır. Tanrı korusun, ihtiyaç olup da girmeye kalkarsanız hastalık kaparsınız. Lokantaların, iş yerlerinin tuvaletleri de aynı pislikten nasiplerini almışlardır. Belediye otobüslerine gaz maskesi takmadan binmek olanaksızdır. Ter ve ayak kokusundan geçilmez. Çünkü namaz öncesi abdest alanlar kirlı çorabı ıslak ayağı giyinip iki misli koku yayırlar.

Aynı sorun İstanbul-Ankara arasında inşaatı devam eden otoyolun servis cepleri için de geçerlidir. Bu ceplerdeki helalar pislik kavramının da ötesinde leş durumundadır. Oysa Karayolları Genel Müdürlüğü (TCK) çok uzun yıllardır ülkenin en iyi çalışan kamu kuruluşu olarak bilinir ve halkın sevgisini kazanmıştır. Siyasi iktidarların renkleri ne olursa olsun, Kara Yolcuların Türkiye insanının gündeminde apayrı bir yeri vardır. Ulaşılmayamı ulaştıran fedakar insanlar topluluğudur.

BİZİM ŞEHİR HABERLERİ
DEVAMI ONSEKİZDE

Türkiye'nin ilk kentsel ve özel radyo istasyonu İstanbul'da yayınına başladı

Kentlere kimliklerini içinde yaşayanlar kazandırır. Bunu görünümleriyle, çıkardıkları sesler ve yazdıkları yazılarla yaparlar. Kent FM 101'in yayın hayatına başlamasıyla, İstanbul'un kimliğindeki bir eksiklik de giderildi. Türkiye'nin ilk özel radyo istasyonu Kent FM 101, yayın alanını da sadece İstanbul'la sınırlayarak, şehrimizin sesi olmak için ilk hamleyi yaptı.

DEVAMI ONSEKİZDE

2000 Yıllık Tehdit lafının Tehtid yazıldığını görmeyen editörü....
Editör

FM101

EDİTÖRE GÖRE

Nedim Bey'in Fendi...

(**E**ditör, sabah kahvaltısı olan kaşar-ekmeği mutfak tezgahının üzerinden yürüten kediyle adamakıllı kavgaya ettiğinden canı sıkkın, bir, hatta bir buçuk karış suratla masasında oturmakta, **Temmuz** sayısına boşluğa bakar gibi bakıp mirıldanmaktadır)

- Şu fotoğrafa bak! Adeta demir kazığa oturtulmuş bir kadın... Çıplak mıdır, giyinik midir? Anlaşılmıyor... Ne günlere kaldık ya Rab? Hele şu renklere bak; camur gibi billahi... Ya bu *Siviseer* reklamı? Ne cevap verilecek adamlara bilmem ki? Yani patilycaam sıkıntıda bel... Tam da zamanında çekti gitti bu adam da... Zaten İstanbul'da durduğu mu var? Çat Avrupa'da, pat Afrika'da... Bu kez de Amerika'yı dolanıp, Uzak Doğu'yu tefiş edecekmis has-pam...

(Bir tıkırtı olur, kapı açılır her zamanki telaşla **Patron** girer ve gürlüder.)

- Yahu **Editör**, beni mi arıyordun yoksa? Birden kulağıma ismim çalınır gibi oldu da...

- Aaaa! Üstüne eyilik saallık suları! Sen nerden çıktın be **Patron**? Hani salı dönecektin? Neden erken geldin?

- Nasıl yani? Peki bugün günlerden ne?

- Elbette Pazartesi.

- Ay, hay Allah! Yine mi günleri şaşırdım ne? Ama tabii uçakla *merdivenleri* hızlı hızlı atladığımız için günler-de atlıyor biliyor musun? Yani işte ben de dönüş tarihim *saplarken* bunu hesaba katmamışım demek ki...

- Bırak şimdi! bu numarayı geçen sefer de yapmıştın, yemezler artık. Bir gün erken gelip, apansız bastırarak bizi kontrol etmeye çalıştığını hepimiz biliyoruz... Hem o uçakla atladıkların "merdiven" değil meridiyen". Ayrıca tarih "saplan"maz, "*saptanır*"; Bunları da öğren: koskoca birderginin, *milpardon*, gazetesinin patronusun be!

- Yok kilometrepardon! Yahu **Editör** sen de bırakamaz mısın şu Fransızcalı konuşmaları artık?

- Canım **Patroncuğum** neden daha ayağının tozu bile dururken kavgaya tutuşuyorsun? Bakalım bunları da sen neler yaptın? Onları anlat...

- Anlatıcıım, anlatıcıım şüphesiz; ne filimleer çektim, ne dizi yazı malzemeleri, ne röportajlaar getirdim oralar, tahmin edemezsin **Editör**? Gazetemizi gelecek sayıdan itibaren onlarla bir donatıcıiz, bir donatıcıiz sorma...

- Tüh! Hay dilim tutulaydı da söylemez olaydım... Baltayı tam taş vurduk işte... Şimdi kimbilir dünyanın hangi ilgisiz köşesinden, hangi ilgisiz konuda bir sürü röportajı basmak zorunda kalacağız Allah bilir? Hah! Şeyi yazdın mı şeyi? Hani geçen seyahatinden kalan o neydi? "*Ayağı Kokan Çinli Kabile Şe-fiyle Honk-Konk'da İkinci Kahvaltısı*" mıydı ne zıkkımdı? Bari bu ay onu koyalım: Hiç olmazsa şehirle ilgili olarak iki kez "*Honk-Konk*" lafı geçiyordu. O kelimeyi tashih eder basarız...

- Bak **Editör**: Şimdi o tozlu ayaklarımla ardına bir tekme...

- Tamam tamam canım, ne yazarsan yaz, nasıl olsa basarız... Sen şu renkli resimlere bir göz atsana bakalım: Resimler basıldıktan sonra kurusun diye üzerlerine oturmuşlar da yarısı pantolonlarında kalmış gibi bir hal yok mu sence?

- Var, hem de fazlasıyla...

- o zaman önlemini alalım. Hem reklam alalım diye yırtmadık nahiyemiz kalmıyor, hem de bu herzeyi yiyoruz, ayıp canım...

(*Patron ayağa fırlayıp, kapıya atılır.*)

- Tamam **Editör** tamam! Ben şimdi o **Görsel Asistanın** paçasını...

- Al, al da şimdi değil: Adamcağızın çocuğu hasta günlerdir, önce bir geçmiş olsun de de, sonra... Ayrıca **Ferruh Doğan** beyi de arayıp özür dilemen lazım...

- O neden o?

- Geçen toplantıda; "*Yapmayın, adamın karikatürünü evirip, çevirmeyin*" diye yırtındıydım da hani siz: "*Bişşiyolmasyaaakesmioruskine*" diye bana boy boy pabuç kadar dil göstermişsiniz ya:

(*Patron heyecanlanıp yine ayaklanır.*)

- Eeee, eeee?

- Hah, işte **Doğan** Bey de haklı olarak gazeteyi eline alır almaz yıldırım çarpmışa dönüp **Sevim Bey**'i, aman işte hanımı arayarak seni sormuş, bulamamış amma firçalarının hepsini sana verilmek üzere **Sevim**'e bırakmış...

- E şimdi firçasız nasıl karikatür yapacak?

- Bırak dalga geçmeyi de hemen telefon et...

- Oldu, oldu, yaptık bir cahillik işte, merak etme ben onun gönlünü alırım.

- Tabii bu sayının bence en dikkat çekici tarafların senin 1979 model bilgisayar programınla yaptığın harika manşetler, **Görsel Yönetmen**'in pash gaz tenekesi dipleri ve **Uzman**'ın mikrofonu tam yutmak üzereyken çektiği resim oluşturdu ve tam da İstanbul dergisinin ikinci sayısının çıktığı zamana denk gelinerek büyük bir başarı sağlandı.

- **Editör** dikkat! Yine dilin çatallaştı, sen gazeteyi yaparken yok muydun be adam? Başarılı olunca sen kazanıyorsun da, minnikminnacikkik...

- Mini-minnacik, tekrarla bakiim:

DEVAMI ONDOKUZDA

OKUYUCU

MEKTUPLARI

Sayın Bizim Şehir Haberleri Gazetesi
3 Haziran 1992 günü MSÜ Oditoryumunda gerçekleştirdiğimiz "Kültür Mirasımızın Korunmasında Toplumsal Duyarlılığın Yükseltilmesi" konulu etkinliğimize olan katkılarınızdan ötürü içten

teşekkürlerimizi sunar, bundan sonraki çalışmalarınızda da birlikte olabilmek umuduyla iyi dilekelerimizi iletirim.

Saygılarımla,
Oktay EKİNCİ
TMMOB Mimarlar Odası
İstanbul Şubesi Başkanı

Sevgili Cüneyt Ayrıl, Bilmem son sayıda çıkan Fahrünnisa Zeid yazımın başlığını okudunuz mu? Eğer okumuş olsaydınız ne yapardınız bilemiyorum ama, bir yazının başlığı Zeid yerine Zerd yazılıyorsa, o derginin editörüne, düzelticisine bir Zorn! çekmek hakkını çok görmezsiniz herhalde yazarına. Yazımın içinde de mide bulandırıcı baskı hataları var. Bunlar niçin benim başıma geliyor? Başka şeyler söylemek istemiyorum, ama içimden geçirdiklerimi anlayacak kadar duyarlı olduğunuzu inanıyorum, inanmak istiyorum. Bu mektuba ek olarak bir yazı yolluyorum. Ashnda size kızmak bir dereceye kadar ilginç sonra herşey gibi o da güncelliğini yitiriyor. Size önerim, bu sonbahar İstanbul'da bir Byzans-Party'sini birlikte

hazırlamamız. Bu parti için açık havayı, kapalı olmayan bir mekanı düşünüyorum. Türkçe adı Imrahor Camii, yabancı dillerde ise Studios Kloster Kirche olarak geçen bu mekan uzun süreden beri kaderine terk edilmiş bir durumda, Bizim Şehir Haberleri'nin (ne sevimsiz bir isim bu, taşra kasabalarındaki gazete isimleri gibi) desteği ile burada bir Byzans-Party'si verip geliri ile de binanın korunması için çalışmalar yapılabilir. Bu party'i aslında Byzans kıyafetlerinin giyilebileceği bir maskeli balo olarak da düşünüyorum ama projemi Sonbaharda İstanbul'a gelince size ayrıntılı olarak açarım. Eğer iyi bir P.R. yapılırsa tüm İstanbul gelir bu party'ye, ayrıntıları daha sonra size yazarım.

Hoşçakalın
Necmi SÖNMEZ

Güzelliklerin azaldığı
ve her geçen gün
biraz daha
yalnızlaştığımız
bugünlerde...
Siz de sizin gibi
birileriyle ilişki kurmak,
onlarla güzellikleri
ve sevinçlerinizi
paylaşmak istiyorsanız...

Kültür ve sanat dünyasında
neler olup bittiğini
öğrenmek istiyorsanız...

Okuduğunuz, seyrettiğiniz,
izlediğiniz tüm
etkinliklerin
tadına varmak istiyorsanız...

Hürriyet Gösteri'yi de okumalısınız

Hürriyet **GÖSTERİ**
S A N A T E D E B İ Y A T D E R G İ S İ

ZORN!

1992 İcgiyim haftası swissair + tarafından destekleniyor

AYLIK SİYASİ GAZETE
KOSTANTİNİYYE
HABERLERİ

Çevreciler alarmda

KH Haber Merkezi, Önder Gök Ortaköy'den bildiriyor...

cımasızca sürdürülen ağaç katliamına karşı, Ortaköy alanına kesilmiş bir ağacın dibini yerleştiren çevreciler, bu kütüğün karşısına da, kesilmeden önce çekilmiş dev bir fotoğrafını astılar ve yöreyi ziyaret edenleri uyarmaya başladılar. Ayrıca hafta sonlarında çeşitli grupların yaptığı oluşumlarla da, gezintiye çıkan insanlar çevre ve çevre kirliliği konusunda bilinçlendirilmeye çalışılıyor.

Fotoğraf: Önder Gök

Fotoğraf: Önder Gök

Kitapçılar Meydanı

Kitapçısız İstanbul'a "Kitapçılar Meydanı" sevinçle karşılandı.

K.H. Haber Merkezi (Ortaköy)... Ortaköy Meydanı'nın yeniden düzenlenmesi ile, bir köşeye seyyar kitapçılar için yer ayrıldı ve bu alana da "Kitapçılar Meydanı" denildi. Teşvikiye'deki Akademi Kitapevi'nin kapanacak olmasına kayıtsız kalan Kültür Bakanlığı nezdinde merkezi otorite, yerel yönetimlerin olumlu eylemlerinden örnek almalıdır.

DEVAMI ONDOKUZDA

Sinan Paşa ve Mimar Sinan'ın bir ortak yapıtı Beşiktaş

Sinan Paşa Camisi

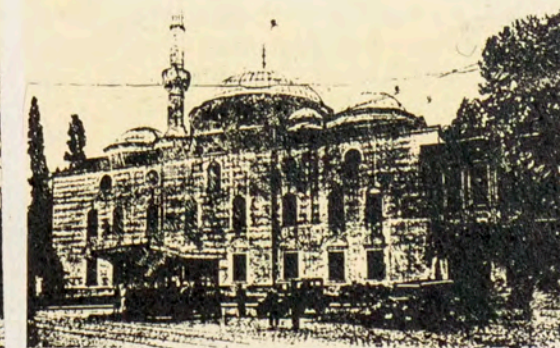
Taner VIDİNLİGİL

Üsküdar'dan vapurla Beşiktaş'a geçenler önce Barbaros'un heykelini ve onun arkasında Beşiktaş'ın simgesi haline gelmiş Sinan Paşa Camisi'ni görürler. Bu camide

insanı kendine çeken, dinin gizemli yanlarını hem otorite ve hem de sevecenlikle empoze eden bir kişilik vardır bence. Bu başarıyı da ancak koca mimar Sinan elde edebilirdi.

Kanuni Sultan Süleyman Devri, imarî bakımdan İstanbul'un en parlak devri olmuştur.

DEVAMI ONSEKİZDE

AYLIK SİYASİ GAZETE
KOSTANTİNİYYE
HABERLERİ

Fotoğraf: Uğur VİDİNLİGİL

Stockholm - İstanbul 1909

Demir ÖZLÜ

Yüzyıl başında Stockholm'de yayınlanan ve hemen hemen her eve giren VECKAN (Bu Hafta) adındaki dergide İstanbul üzerine çıkan yazılardan bazıları...

Bu yazıları buradaki çalışma arkadaşlarımızdan ve yakın dostlarımızdan Turhan KAYAOĞLU derledi ve türkçeye çevirdi. KAYAOĞLU aynı zamanda burada yayınlanan gündelik Dagens Nyheter gazetesinin de yazarlarından. Yazıların orijinallerine fotokopilerini de ekledim. VECKAN dergisinin idare yeri DALAGATAN 7, redaktörü: E. Lindenstein. Bu sayılar 1909'a ait.

Öteki iki yapıta da Sultan Abdülhamid II'nin bir portresi (Veckan, sayı: 26), öteki sayfada da 31 Mart 1909 Alaylı ayaklanmasından bir desen var. Resmin altında: "Türkiye'de karışıklıklar: Konstantinopol'de bir kışlada askerlerce gözetilene alınan genç Türk subayları" deniyor. (Veckan, sayı: 27)

II. Abdulhamid'in Kardeşi Mehemmed-Reshad Effendi

Çeviri
Turhan KAYAOĞLU

Bu yazının yazıldığı şu esnada Türkiye Sultanının, jöntürklerin baskısından dolayı, tahtını terkmetmeye hazırlandığı söylenmektedir. Her ne kadar tamamiyle şüphe götürüyor olsa da çekilmesinden sonra, sultanın tutulanacağı rivayet edilmektedir. Abdul Hamid'in tahtı terketmesinden sonra, onun kardeşi olan "Mehemmed Reshad Effendi'nin" tahta çıkarılması düşünülmektedir. II. Abdul Hamid 22 Eylül 1842'de doğdu ve kardeşi V. Mecrad devrildikten sonra 31 Ağustos 1876'da tahta çıktı. Mehmed - Reshad Effendi 3 Kasım 1844'de doğdu.

"Devlet adamları külliyesi"nden temin ettiğimiz malumat mucibince, tahtın intikali hakkındaki kanun şöyle buyurmaktadır: "Hükmeden hanedanın teşkilat-ı esasiye kanununa göre, Türk padişahlık hareminden gelen erkek çocukların en yaşlısı, tahtın varisidir. Harem, mevcut bir devlet teşkilatı olarak mütalaa edilmektedir. Hanımlardan veya cariyelerden olsun, haremde doğan cümle çocuklar meşrudur ve aynı sülaleye bağlıdır. Sultanın yerine, onun en büyük oğlu tahta geçer. Meğer ki bir kayıtlı: Eğer kendisinden daha yaşlı amcaları veya kuzenleri yok ise". Daha sonra Abdul Hamid'in tahttan alındığı ve meşru halefin, Sultan V. Muhammed olarak ilan edildiği ifade edilmiştir.

Hassan Fehmi Bey'in katledilişi

Konstantinopol'de siyasi bir cinayet

Çeviri
Turhan KAYAOĞLU

"S"erbesti" gazetesinin şef redaktörü Hassan Fehmi Bey, geçtiğimiz günlerde Konstantinopol'deki Galata Köprüsü üzerinde tabanca ile vurularak öldürüldü. Hassan Fehmi Bey ile birlikte yürümekte olan Chakir Bey'i de yaralayan olay faili kaçmıştır. Ancak failin zabıt üniforması taşıdığı bilinmektedir. Hassan Fehmi'nin, jöntürkler komitesine fevkalade ağır hücumlar yöneltmesi münasebetiyle, siyasi sebeplerden dolayı işlendiği tahmin edilmekte olan ci-

nayet, büyük bir alâkayı mücip olmuştur. Cinayet hususunda Konstantinopol'den gelen bilgiler aşağıdaki gibidir: Liberal "Serbesti" gazetesinin şef redaktörü Hassan Fehmi ve beraberindeki memur Chakir'e muhtemelen bir zabıt olan suikastçi tarafından beş adet tabanca kurşunu sıkılmış, Hassan Fehmi ölmüş ve Chakir ağır yaralanmıştır. Hassan Fehmi eski bir zabıt idi. Katı rejimle aynı görüşleri pay-

DEVAMI ONSEKİZDE

SOS İSTANBUL "Deniz Sorunlarımız ve Çözümleri toplantısı yapıldı

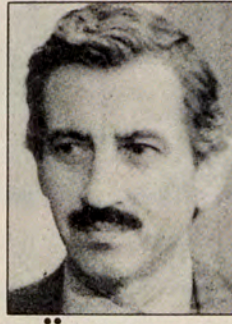
Sabit KALAYCI Kuruçeşme'den bildiriyor...

27 Haziran 1992 günü Mülkiyeliler Birliği, Muammer Aksoy Salonu'nda yapılan toplantıya konuşmacı olarak İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Kriton Curi, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğan Kantarcı, Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Orhan Yenigün, İstanbul Teknik Üniversitesi, Gemi İnşaat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hilmi Erginöz katıldılar. Prof. Dr. Hilmi Erginöz'ün başkanlık ettiği toplantıda konuşmacılar denizlerimizi kir-

leten kaynaklar; denizlerin mevcut kirlilik durumu; fiziksel, kimyasal, ekolojik ve halk sağlığı yönleriyle kirliliğin etkileri konularında görüşlerini dile getirdiler ve dinleyicilerin sorularını yanıtladılar. Toplantıda ayrıca SOS İstanbul sözcüsü Türksen Başer Kafaoğlu sivil dayanışma örgütleri ve gönüllü kuruluşların çevre sorunlarının çözümündeki yerini ve fonksiyonunu vurgulayan bir konuşma yaptı. Video sualtı gösterisi ile sona eren toplantıya Başbakan Süleyman Demirel ve Çevre Bakanı Doğançan Akyürek'in birer tebrik ve başarı telgrafı göndermeleri dikkat çekti.

HASSAN FEHMI

Orhan Duru

KÖŞEBAŞI

Uçan Daireler İstanbul'da

İstanbul'da "uçan daire"ler görmeye başlandı. Bir gazete haberi değil bu. Basın uçan dairelere inanmıyor. Çoğu kez karma karışık şeyler yaşıyorlar. Bunların arasından bir "uçan daire" olgusunu ancak dolaylı olarak anlayabiliyorsunuz.

Oysa İstanbul, sadece Ortadoğu ve Balkanlar'ın bir mega kenti değil, aynı zamanda gizli bir uzay merkezi. Evrenin gizli güçleri bir yerlerde saklanıyor olmalı. Minareler uzaktan bakınca birer uzay gemisini andırıyor mu? Kurulmuş, terk edilmiş ve unutulmuş bir uzay merkezi. Buradan zamanı gelince yeniden uzaya açılacağız. Şimdilik içimize kapalı yaşıyoruz kendi küçük hesaplarımız, kıskançlıklarımız arasında, tam bir boğuntuda.

Uçan daireler belli dönemlerde geliyorlar. Daha çok kentin soylu kesiminin, hali vakti yerinde olanların uzaklara gittikleri, okulların kapandığı, sokak ve caddelerin bir ölçüde boşaldığı dönemi seçiyorlar. Kısacası yaz aylarını. Isıdan hoşlanıyorlar. Kirli havadan hoşlanıyorlar demek ki.

Sadece uçan ve uçsuz daireler değil düğümlerimiz, uçan katlar, uçan teraslar, uçan bodrumlar, uçan apartmanlar, uçan konutlar, uçan salonlar, uçan barlar, uçan meyhaneler de görüyoruz. Eskiden "uçan-kale"ler de vardı. Şimdi moda değil. Bu uçan daireleri kiralamak istiyorsanız, hemen bir emlak komisyoncusuna başvurunuz. O zaman anlarsınız uçmanın ne olduğunu. Üstelik depozito da istiyorlar.

İnsan bu uçan daireleri görünce dudakları uçukluyor.

Doğal olarak İstanbul'da başka uçan cisimler de var. Bunlara UFO diyorlar.

Yani Unidentified Flying Objects. Gerçekte hiç de "unidentified" değil bunlar. Örneğin sık sık denize arabalar uçar. Kimi Boğaz'da, kimi sahil yolunda yapar bu uçuşu. Sonra çıkarılırlar bunlar sudan, vinçlerle. Gazetelerde fotoğrafları yayınlanır. Bunun dışında tüp gaz patlamasından havaya uçanlar olur. Bu da çok doğal karşılır. Ayrıca uçan uçaklar ve helikopterler görülür. Uçurtmaları ve paraşütleri de ekleyebiliriz bunlara. Sonbahara gelince yapraklar uçuşur. Her zaman tozlar uçuşur. Gökyüzünden kurum ve asit yağar. (Onlar yağış sınıfına girer).

İstanbul'da "uçan daireler" kadar "uçuk kışiler" de görülür. Onlar uzay uygarlıklarının serpintileri olabilir. Nerden biliyoruz?

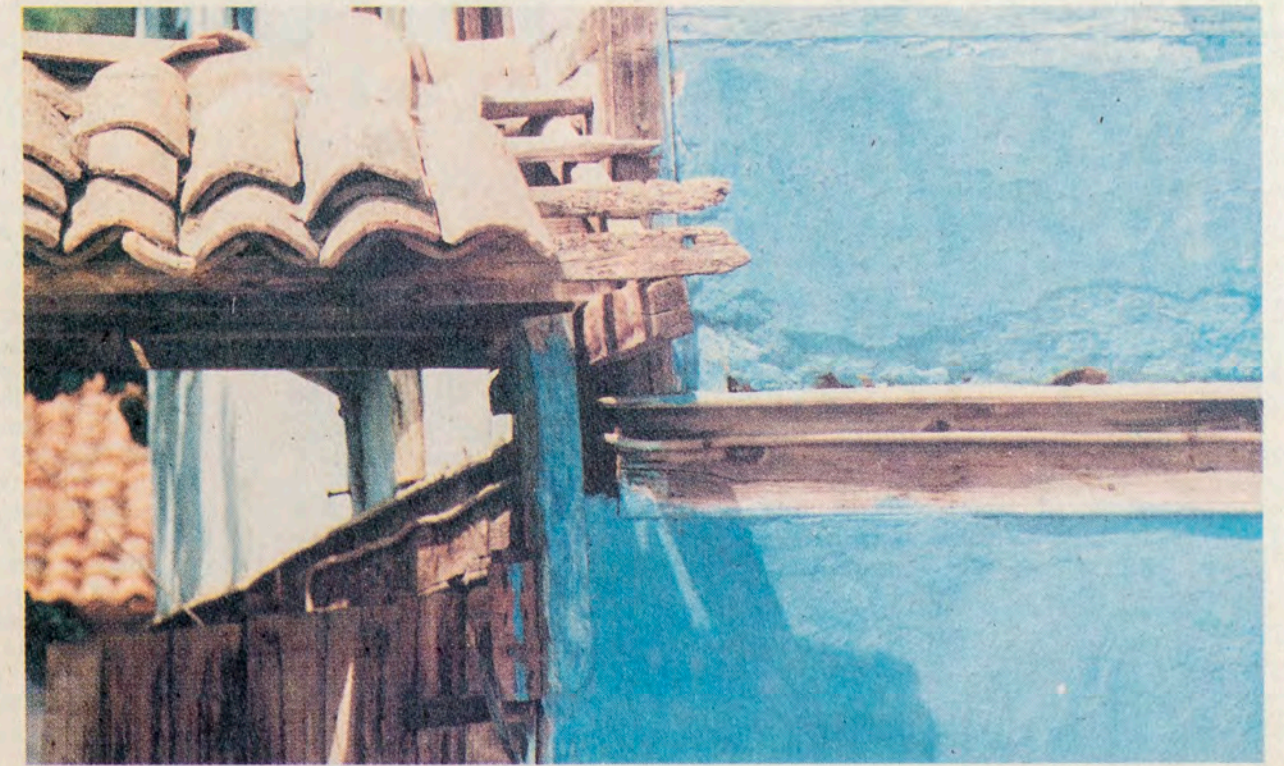
Şimdi uçan daireler pek çok semt ve mahalleden görülebiliyor. Örneğin Kadıköy, Küçüköy, Erenköy, Küçükbakkalköy, Arnavutköy, Ataköy ve öteki birtakım köylerden net olarak algılanabiliyor. Başka yerlerden ise antenimizi 60 derece batıya ayarlamamız gerekiyor. Kozyatağı ve Bağlarbaşı'ndan sesleri çok iyi duyuluyor ama görüntü yok. Suadiye, Şaşkınbakkal ve İcadıye taraflarında tüşünüzle biraz oynamanız ve aramanız gerekiyor. Toptaşı, Kızıtaşı, Beşiktaş ve Nişantaşı'nda ise yeni vericiler yerleştirildiğinde herkes Uçan Daireleri görebilecek.

Hiç kimsenin bizi çağdaş uygarlık ürünlerinden yoksun bırakmasına izin veremeyeceğiz. Kesin Kararlıyız.

TUFCAMERA

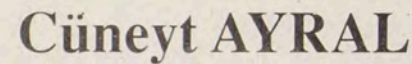
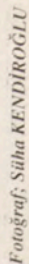
Tufan AKSOY
İSTANBUL

UFOCUYUZUFOCU

Yemek yeme işi yaşamımızın hayli büyük bir bölümünü kapsamına rağmen gereken ilgi ve özeni gösteriyor

Foto Dizayn; Mustafa ŞANLI

[illegible]

MAYRETTİN LOKMANOĞLU

Istanbul - HALK - Basımevi
1 9 5 5

TÜLAY REYHANLI

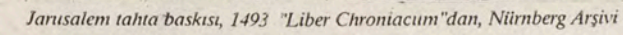
(1582 — 1599)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINLARI : 554
SANAT ESERLERİ DİZİSİ : 4

RECHID SAFFET ATABINEN

T. A. C. T.

Necmi SÖNMEZ

günün toplumsal yaşamı üzerindeki karabasanları, Aids'i, evsizliği, trafik araçlarını içeriyor. Bu karmaşık düzenler arasında, bazen hiç-kimsenin olmadığı ortamlar, büyümlü ortamlar, Duru'nun kahramanlarının sıklıkla sığındığı yerlerdir. Bu sakin görüntüslü yerlerde, (nedense hep deniz kıyılarında, ıssızlıklarda) öykü kahramanlarının özlemi günlük yaşamın içinden uzaklaşmak, keşmekeşin dışında kalmaktır. Sakin olarak görünür bu yerlerde bile, kurguların dürtücülüğü öykü kahramanlarına rahat vermiyor. Bu rahatsız edilebilir, insanlığın teknoloji karşısındaki tedirginliğinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir mi? Duru'nun kurgularında insanı her zaman tedirgin eden sentetiklik, bazen kusurlu bir uslamlamaya, sayıklamaya da götürebilir okuyucuyu. Sayıklamak, anlamların anlamını yitirmesi, düzenin içindeki parçanın o çarkı kırma gücü ise, Duru bu gücü çok iyi kullanmakta, toplumsal yargıların, ilgilerin, modaların güncelliği karşısında en basit, en bayağının bile alınabileceği derslerle dolu olduğu, yaşamın kendisinden yüz çevirmemesi gereği yazarın sürekli olarak gösterdiği noktalardan biridir. Bu nokta, düşünmenin, usun, gerçeğin soyutlandığı bir nokta değil. Yaşamın kendisi kadar gerçekçi, yapıpkan. Sözcüklerin bile "söylemce" havasına girmesi, anlamsızlığına rağmen "söz"e dayalı sanatların bir çelti olması, meddahların, karagözcüklerin, haykârların yazılı kaynaklara geçmiş öykülerine götürür bizi.

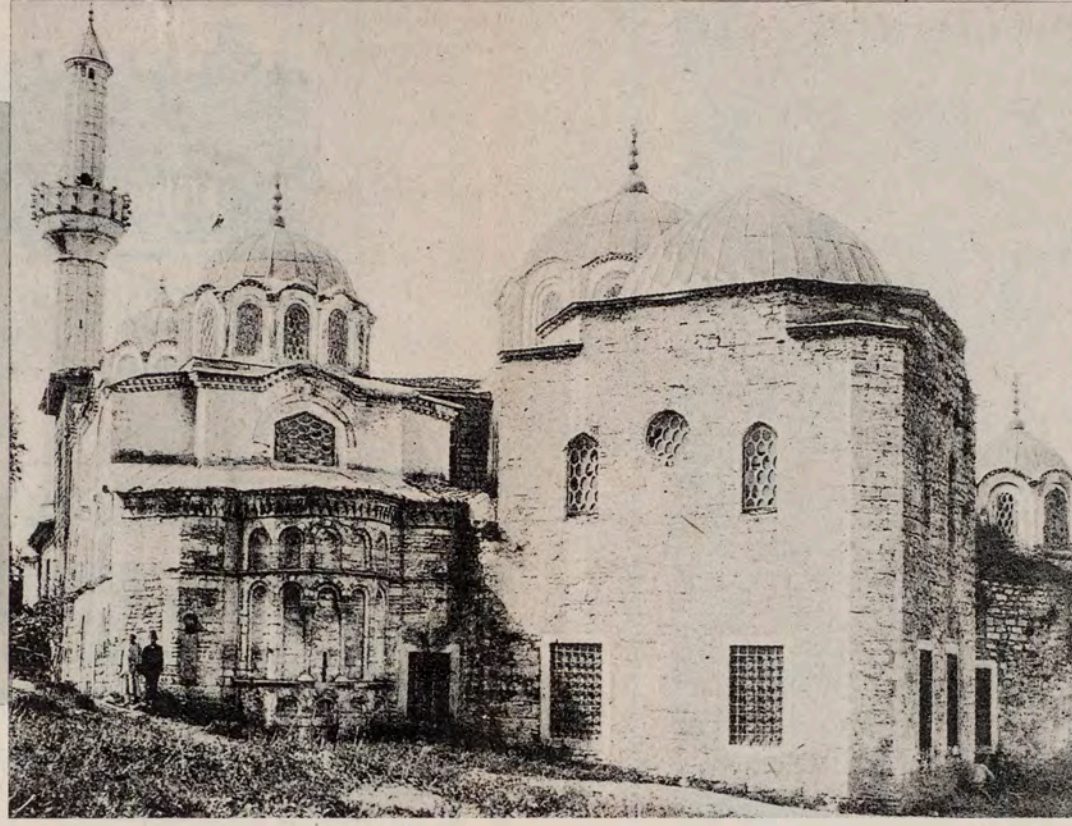
Duru'nun öykü kurgusu üzerindeki en radikal yanı, saçmalığın peşi sıra giderken, kitsch'in tadını hiçbir zaman unutmaması, güncel yaşam kavgası içindeki kavramları, entellektüel bir uğraş gibi değil "normal" olarak yazımına geçirmesidir. **"Bir Büyüklü Ortamda"**, bu savı destekleyecek ve aynı zamanda ki-

tabiri en nitelik öyküsü olarak "Slogan" üzerinde durulması gereken b "Slogan" da Duru kendisi ile yaşadığı yer küre parçası arasında çok iyi bir birliktelik kuruyor, bu öyküdeki "ne" takısı, güncel arabeskin, kitsch'in, alt kültür müziğinin uzantısı olduğu kadar, yılmışlığın, yorgunluğun da vurgusu. Gerçeklik, soyutlama, kurgusalılık gibi yazımsal söylem noktaları, Duru'yu bir noktaya kadar ilgilendiriyor. O nokta'nın ötesini merak edenler "Slogan" öyküsünü mutlaka okumalıdır. Bu öykü, yaşadığımız zamanın ta kendisi gibi bir şey. Mizah, ya da kara mizah gibi pek sevilmeli özellikler Duru'da kendini ortaya çıkarıyor dersek yalan olur. Kara mizahı ya da mizahı "kapalı"dır. Bu kapalılık onu gizlemiştir. Öykü kitabının ilk sayfasında iddia edildiği gibi "Duru, deneme ve notlarıyla da Türk edebiyatındaki yerinin önemini pekiştirmiş" midir? Duru, Türk Edebiyatı ile bir pekinleşme çabası olmadığı ile çırpıda görülecek ender yazarlarımızdan oysa. Özellikle "Türk Edebiyatı"nın genel de ise "edebiyat"ın onu ne kadar ilgilendirdiği, pekinleştirdiği su götürür. Kuşanın diğer üyeleri gibi, yazarak kendini tüketme yoluna girmemesi, uzun aralıklarla, imbikleyerek yazması Duru'yu ayrı bir yere koyuyor. O aslında başkalarının kendisi koyduğu yeri, edebiyat tarihçilerinin zeka ortalamalarını hiç ciddiye almıyor. "Bir Büyülü Ortamda" karşılaştığımız bu gayri ciddi atmosfer, yazarın ciddiyet ile dansı. Son zamanlarda ihtiyaç duyulan "ilaç-kitap"lardan bir olan kaçışma, özellikle "Slogan" öyküsünün kurgu denemesiyle birçok profesyonelle ders verecek nitelikte. Ara Güler'in bir fotoğrafında yazılmış şu sözler ne kadar anlamlı: "dikkat: Hariçden Şarkı ve Gazel istemek, Zabıta Amirlerince yasaktır."

İLAC-KİTAP

Aya Theodoros Kilisesi
(Kilise Cami veya
Molla Gürani Cami)

Theotokos
Pamma Khristos
Manastır Kilisesi
(Fethiye Cami)

Constantin Lips
Manastır Kilisesi
(Fenari İsa Cami)

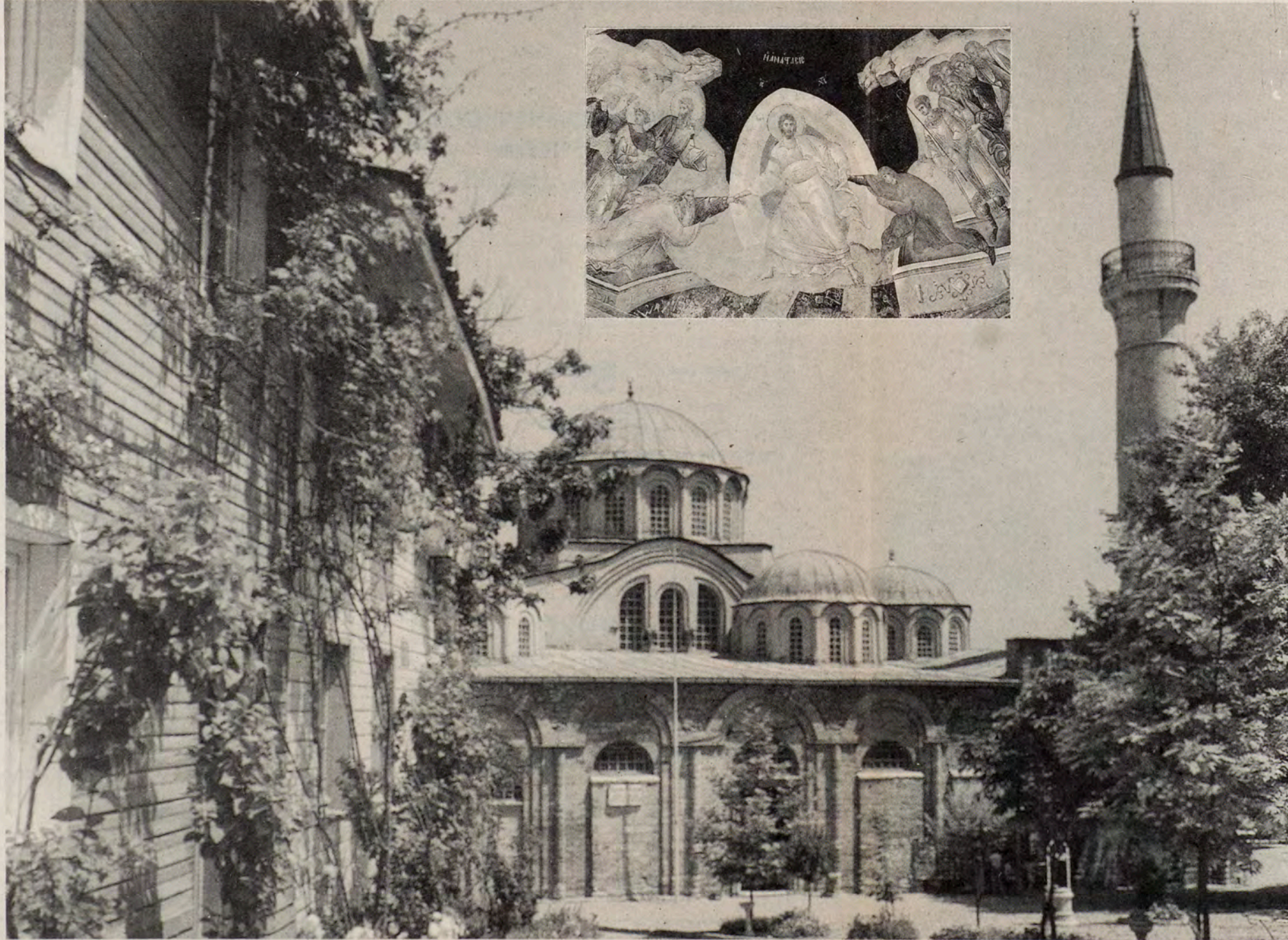

...Ve diğer Bizanslı camilerimiz

İMPARATOR CONSTANTİN'İN BÜYÜK ESERİ
KHORA MANASTIR KİLİSESİ (KARIYE CAMİ)

16. yüzyılda camiye çevrilen son Bizans dönemi yapısı Khora Manastır Kilisesi İstanbul'da Edirnekapi semtinde, surların hemen içinde ve Tekfur Sarayı yakınındadır. Yapım tarihi konusunda kesin bilgi olmamasına karşın İstanbul surlarının tamamlanmasından önce M.S. 322'lerde inşa edildiği söylenir. Bu manastır kilisenin adı kentin dışı anlamına gelen KHORA'dan (Hora) gelir. Şehre adını veren İmparator Büyük Constantin (306-337) tarafından yaptırılan Khora'nın daha sonra İmparator I. Aleksios Komnenos'un (1081-1118) kayınvalidesinin II. Yüzyılın sonlarına doğru burada bir manastır yaptırdığı ya da harap bir kiliseyi onarttığı bilinmektedir. İmparatorun kardeşi İsaak Komnenos da bir depremde yıkılan bu yapıyı 1120'de yeniden yaptırdı. 1204'te Constantinopolis'i işgal eden Latinler zamanında pek çok yapı gibi Khora Manastır da yağma edildi. 1261'de kent yeniden Bizanslıların eline geçtikten sonra, Blakhermai Sarayı'na yakınlığı dolayısıyla, imparatorların önem verdiği bir dinsel merkez haline geldi. İmparator II. Andronikos Palaiologos'un dostu, dönemin önde gelen devlet adamlarından, aynı zamanda önemli bir tarih yazarı ve hümanist olan Theodoros Matekhites (1315-1321) arasında manastırla kiliseyi köklü bir onarımdan geçirtti. Kilisenin çökmüş olan kubbesi yeniden yapıldığı gibi güneyine bir pareklesion (yan kilise) eklendi. Bütün iç duvarlar mermer levhalarla, duvarların üst bölümleri, kemerlerin tonozların, kubbelerin içleri mozaiklerle, yan kilisenin duvarlarıyla tavanı fresklerle bezendi.

Constantinopolis'in Osmanlılar'ın eline geçmesinden sonra Sultan II. Bayazid'in sadrazamı Atik Ali Paşa kiliseyi camiye çevirttiyse de (1511) manastırın öbür yapılarına dokunulmadı. 18 yüzyılın ilk yarısında Babüssaade Ağası (Kızlar Ağası) Beşir Aga Camisi'ni onattı, bir imaretle bir de mektep ekletti. 1766'daki depremden büyük zarar gören yapının 1876'da mozaikleri ilk kez temizlendi. 1903 - 1906 yılları arasında Rus Arkeoloji Enstitüsü, 1929'da da vakıflarca onarımlar gerçekleştirildi. Büyük Ayasofya Kilisesi'nin ardından müzeye çevrilen Khora 1948 - 1959 yılları arasında Amerikan Bizans Enstitüsü tarafından bakıma alındı. Khora Kilisesi, son dönem Bizans mozaiklerinin en güzel örneklerini yansıtan bir kilisedir. Bunlar şematiklikten kurtulmuş doğal, canlı, hareketli, yüzleri ifadeli, ince, uzun figürleriyle kırmızı ve özellikle mavimsi yeşil renk kullanımıyla, çeşitli ayrıntılarla doldurulmuş kompozisyon anlayışlarıyla Bizans sanatındaki rönesansı yansıtır. Khora Kilisesi'nin duvar tezeynatları İsa'nın doğuşu, takdis edilişi, Meryem ile İsa ve İsa'nın mucizeleri ve İsa'nın ölümü gibi konulardadır. Çelik Gülersö'nün Turing bünyesinde gerçekleştirdiği yenileştirme ve koruma çabalarıyla Khora diğer adıyla Kariye Cami bu gün müze olarak kullanılmaktadır.

Hüseyin ÇAĞIN

FATİH'İN ZİYARET ETTİĞİ İLK PATRIKHANE
THEOTOKOS PAMMA KHRISTOS
MANASTIR KİLİSESİ (FETHİYE CAMİ)

16. yüzyılın sonunda camiye çevrilen bu Bizans manastır kilisesi Çarşamba semtinde, Haliç'i gören bir düzlükte Fethiye Sokakı üzerinde yer alır.

Theotokos Pamma Kristos Kilisesi'ni 12. yüzyılın başında İoannes Komnenos ile karısı yaptırdılar. Yapının altındaki sarnıç, daha eski bir kilisenin parçası olduğu düşünülmektedir. Bu kilisenin imparator VIII. Mikael Palaiologos'un yeğeni Mikael Glabas (1290-1305) tarafından onartıldığı bilinir. Glabas'ın ölümünden sonra dul karısı 1310 - 1315 yılları arasında mezar şapeli olarak kullanılmak üzere güneydoğu köşesine bir (yan kilise) Paraklesion yaptırdı.

Kentin fethedilmesinden sonra manastırla, kiliseye uzunca bir süre dokunulmadı. Öyleki 1456'da bu kiliseye Rum Patrikhanesi'nin taşındığı ve Fatih Sultan Mehmed'in de burada patriği ziyaret ettiği bile bilinir. (Tarihçiler Fatih Sultan Mehmed'in annesinin Maria Despina adında bir Rum olduğunu söylerler.)

Yıllar sonra, manastır-kilise, Sultan III. Murad'ın Gürcistan ve Azerbeycan'ı fethetmesinden sonra 1587'de camiye çevrildi. Ve kazanılan zaferin anısına Fethiye camisi olarak kullanılmaya başlandı. 1846'da büyük bir onarım gören mezar ibadet yeri Cumhuriyet'ten sonra müze haline getirilmiştir.

Theotokos Pamma Khristos Kilisesi, son dönem Bizans mozaiklerinin en güzel örneklerini taşıyan nadir kiliselerden biridir. Yapının cami olarak kullanıldığı sıralarda üstleri örtülmüş olan bu mozaikler Amerikan Bizans Enstitüsü'nce yeniden ortaya çıkarılmış, temizle

Mezar ibadet yerinin kubbesinin ortasında Hz. İsa'nın Pantokrator (Evrenin efendisi) olarak canlandırıldığı yuvarlak bir madalyon yer alır. Kubbenin 12 diliminin içine 12 peygamberin boy resimleri yerleştirilmiştir. Yakarış (Deisis) sahnesinde İsa yarım kubbenin içinde tahtta oturmaktadır. Meryem ve vaftizci Yahya ile sahne tamamlanmaktadır. Kemerlerde ve odacıkların kubbe belerinde daha başka mozaikler de vardır. Hz. İsa'nın vaftizi, dört baş melek bunlardan bazısıdır.

RAHİBELERİ İLE ÜNLÜ BİR KİLİSE
CONSTANTIN LIPS MANASTIR KİLİSESİ
(Fenari İsa Cami)

Fatih Sultan Mehmed'in oğlu II. Bayazid döneminde camiye çevrilen bu Bizans kilisesi İstanbul'da Yenibahçe semtinde Hacılar Caddesi'nin Vatan Caddesi'yle birleştiği yerdedir. Aynı zamanlarda yapılmış iki kiliseden oluşur. Kuzeydeki kiliseyi 10. yüzyılın başında Bizans İmparatorluk Donanması Amiralî Constantin Lips (M.S. 907) yaptırdı. Aynı yerde daha önce 6. yüzyılda yapılmış bir Bizans kilisesinin temeli vardı. İşte bu kilisenin hemen yanına 1304'te VIII. Mikhail Palaiologos'un karısı Theodora kuzey kilisesinin güney duvarını kaldırarak bitişigine ikinci bir kilise yaptırdı. Bu kilise imparatorluk ailesi için

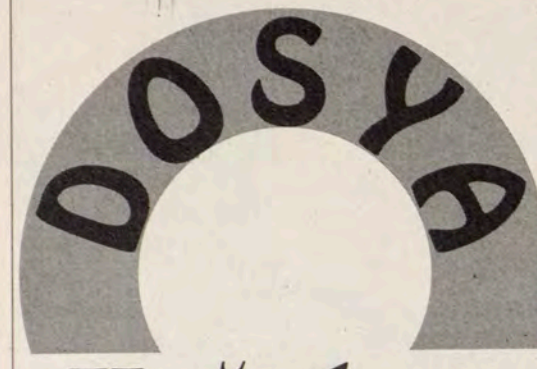
bir mezar ibadet yeri olarak düşünüldüğü için Palaiologos hanedanının birçok ferdî buraya gömülmüştür. Aynı yerde bir manastırın da bulunduğu söyleyen tarihçilere göre o zamanlar burada 50 rahibe görev yapıyordu. Kentin Osmanlılarca alınmasından sonra yapılar bir süre daha kilise olarak kullanılmış 15. yüzyılın sonlarına doğru ise Rumeli Kazaskeri, Alaeddin Ali Bin Yusuf Fenari burayı camiye çevirerek bir minare ile bir mihrap ekletmiştir 1633'te bir yangın geçiren bu yapı 1847'de yeniden onarılmış ve bu onarım sırasında güney kilisesinin kubbe ayaklarının arasında bulunan sütun çiftleri kaldırılmıştır. 1967'den sonra cami olarak kullanılmaya başlanan Constantin Lips Manastır Kilisesi halen en önemli Bizans eserlerinden biridir. Bugün kiliseye ait tarihi eserler İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndedir.

ADILYA MENKUL BİR KİLİSE,
AYA THEODOROS KİLİSESİ
(KİLİSE CAMİ- VEYA MOLLA GÜRANİ CAMİ)

15. yüzyılın sonlarında camiye çevrilen Bizans kiliselerinden biri olan Aya Theodoros İstanbul'da Vefa semtinde Molla Şemseddin Cami sokak ile Tiredaz Sokakı'nın birleştiği köşededir. Kilise 10. yüzyıl sonunda ya da II. yüzyıl başında daha eski bir yapının temelleri üzerine inşa edildi. Aya Theodoros Kilisesi Yunan haçı planlı bir yapıdır. Palaiologos dönemi mimarlığının tipik özelliklerini taşıyan bu kilisede geç dönem mozaiklerinin örnekleri vardır. Kentin Osmanlıların eline geçmesinden sonra Şeyhülislam Molla Şemseddin Gürani (Ö. 1488) kiliseyi camiye çevirtti. Güneybatı köşesindeki minare de bu sırada yapıldı. 1848'deki onarım sırasında yan kilise yıkıldı. Cumhuriyet'ten sonra Aya Theodoros Kilisesi'nin mozaikleri onarılıp temizlenmiştir. Halen cami olarak kullanılmaktadır.

TANRI ANASI MERYEM'E ADANMIŞ BİR KİLİSE
PANTOKRATOR MANASTIR KİLİSESİ
(ZEYREK CAMİ)

15. yüzyılda medreseye dönüştürülen sonradan cami olarak kullanılan üç bölümlü Orta Bizans Dönemi yapısı bir kilise olan Pantokrator Manastır Kilisesi, İstanbul'da Zeyrek semtinde, Atatürk Bulvarı'na bakan yüksek bir teras üstündedir. 1118-1124 arasında burada bir kilise manastır kuran İmparatoriçe Eirene en güneydeki kiliseyi yaptırdı. Onun 1124'te ölmesinden sonra kocası II. İoannes Komnenos bu ilk yapının biraz kuzeyine Theotokos (Tanrı Anası) Meryem'e adanan ikinci bir kilise kurdurdu. 1136'da bunların arasında boşluğu dolduracak gibi imparator ailesi için bir mezar ibadet yeri inşa edildi. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettikten sonra manastırı medrese haline getirdi. Fatih Külliyesi Medreseleri açıldıktan sonra ise, bu medrese yerini camiye bıraktı. Kuzey ve güney kiliseleri Yunan haçı planlı olan Pantokrator Manastır Kilisesi'nin iç duvarlarını kaplayan mozaiklerden bugün eser kalmamıştır. Pencereleindeki renkli camlardan ise yalnızca tek tük kalabilmiş, geri kalanları ise yok olmuştur. Kilisede yapılan araştırmalar sonunda 1953'te güney kilisesinin tabanındaki renkli mer-

Yazıyla dün - Fotoğrafla bugün Yüz yıl önce Kağıthane neymiş?

Kağıthane

Bu yazının bazı yerleri size biraz abartılı gelebilir ama her insan etkilenme derecesine göre biraz abartmaz mı? Her halde 19. yüzyıl sonlarında İstanbul'a gelmiş aşağıdaki satırın yazarı veya yazarları da gördüklerinden çok etkilenmiş olacaktı.

Meyers Reisebücher - Untere Donauländer und Kleinasien 3. Aufl. (3. Saki) - 1891 1891 yılında Viyana'da basılmış bir seyahat rehberinden çeviri.

Çeviren
Ruşen TÜRKÖĞLÜ

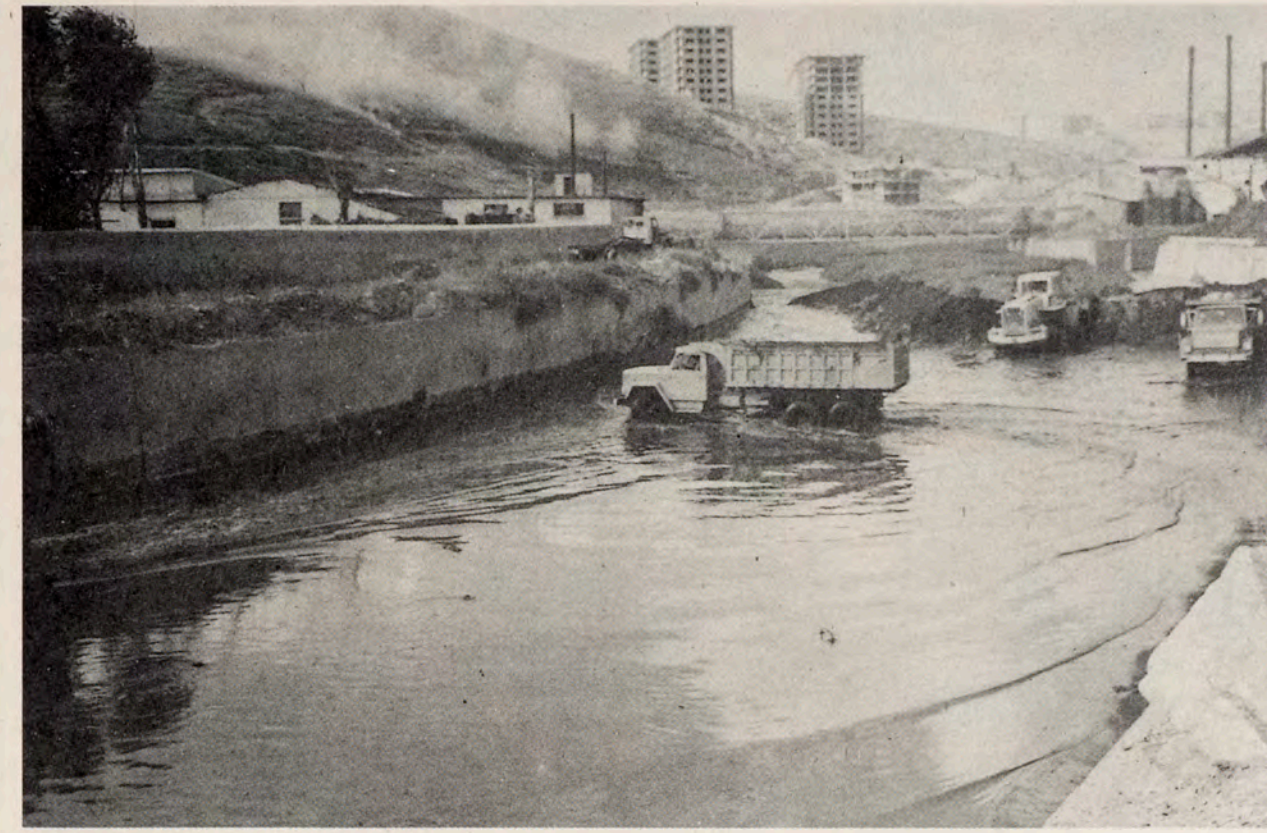
6. Rota:
İSTANBUL ÇEVRESİ
AVRUPA'NIN TATLI SULARI
(Kiathané)1

Altın Boynuz'la denize iki küçük nehir karışır. Türklerce yaklaşık yarım saat mesafedeki köylerin adıyla Alibey-suyu (eski adı Kydaros) ve Kiathané (yani kağıt fabrikası) suyu (eski adı Barbyes) olarak adlandırılan bu nehirlerle Avrupalılar "Avrupa'nın Tatlı Suları" adını verirler(2). Bu sadece, bu suların Altın Boynuz'un aksine tuzlu olmadığını belirten bir adlandırmadır. Kiathane vadisi, sulak çayırı ve güzel ağaç gruplaşmaları ile

köşk, güzel parkı ve camisi ile dikkati çeker. Daha aşağıya doğru inildiğinde,

lamaktayız. Köyün üst bölümünde ise büyük bir padişahlık arazisi (Tschriftlik) göze çarpmakta. Nehir, her iki kıyısındaki yüksek ağaçlar arasından akmakta olup güzel tahta köprüler çeşitli yerlerde iki kıyı arasında bağlantıyı sağlamakta. Mayıs ve Haziranda Cuma günleri bu vadi, anlatılamayacak güzellik ve renkliliğiyle Doğu'nun cenneti andıran hayatının bir resmidir(3). Nehrin her iki kıyısında binlerce insan, huzurla yiyip içerek, şarkı ve oyunlarla haz içinde doğa ve baharın tadını çıkarmaktalar. 4 kilometre boyunca sayısız kayık ve gondol, nehri canlandırmakta; en zarif Paris ekipajından eski, öküz koşulmuş arabalara kadar yüzlerce araç, sarayın yanında4 durmuş, bunlar arasından dolaşan atlı Türk ve Avrupalı kavalierler, arabaların içinde en seçkin tuvaletleine bürünmüş güzel ve kibar Türk hanımlarıyla kaçamak selamlaşmakta, hatta gözlenmedikleri anlarda "tatlı söz" alışverişleri yapmakta. Padişah sarayından ve sarayın yüksek makamlılarının hareminden gelen bu zarif hanımlar, sosyal statüleri onlara halk

Kağıthane Deresi Yahya Kemal Mahallesi yöresi

arasına karışmaya izin vermediğinden arabaların inmiyorlar. Değerli elmas ve mücevherlerle bezenmiş, yüzleri incecik, bolca bağlanmış örtülerle örtülmüş olarak arabalarıyla ağır ağır turlamakta ve davetkar-cilveli nazar ve jestleriyle beylerin ve frenk çelebilerinin ilgilerini aramaktalar. Bütün hafta boyunca Kiathané'deki cuma promenadını bekliyorlar. Zira ancak o gün yabancı bir çevrede daha serbestçe hareket edebilme fırsatı buluyorlar. Su kenarında ağaçlar altında, getirdikleri hasır ve halılar üzerinde çocuklarıyla sık kümeler halinde oturan Türk kadınları, bütün gün, getirdikleri yiyecek ve içeceklerin tadını çıkarıyor, bir sigarayla kendilerini hoş bir tembelliğe kaptırıyor, arada bir de Yahudi hokkabazların şaka ve marifetleriyle oyalanıyorlar. Arada bir en göz kamaştırıcı renklerden elbiseleriyle ateş bakışlı, katran siyahı saçlı, kahve tenli çingene kadınları, kalabalık arasından genç grupların yanına sokulup çimene oturarak tef eşliğinde cıyak bir

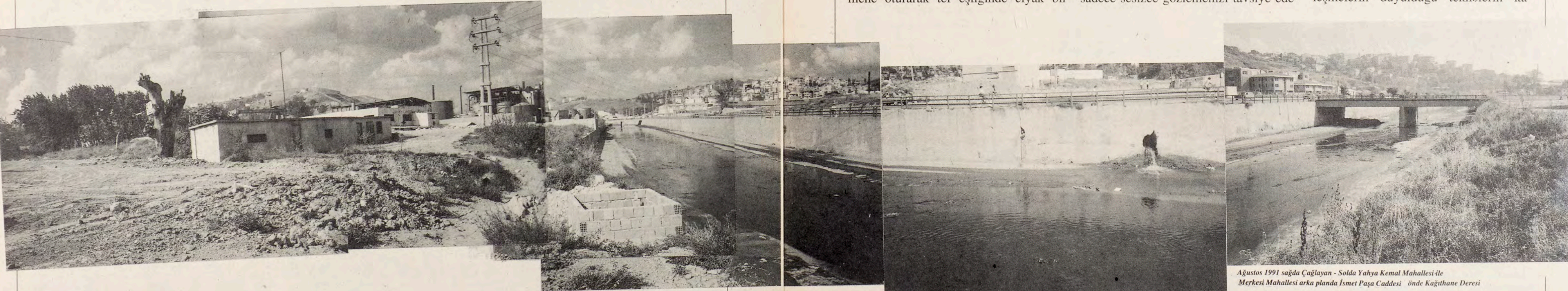
sesle türkçe aşk şarkıları okuyup el çıparak tempo tutuyorlar. Kadınlar, erkeklerden ayrı, hizmetkarlar, hadımaları ve çocuklarla çevrili gruplar halinde oturuyor. Hepsisi de oldukça göze batıcı mavi, kırmızı veya eflatun fencerlerine (bir çeşit bol ipek manto) bürünmüş, başları yalnızca gözleri açıkta bırakan başörtüsü ile örtülmüş durumda. Ancak cilve bazen kanun korkusundan baskın çıkmakta, yasaklara rağmen kadınlar çekiciliklerini hissettirmekten geri kalmamakta. Ama yabancılar kadınların bu koket davranışlarını romantik bir maceraya davet olarak yorumlamaktan sakınsın! Her yanaşma denemesi yabancı için türlü tatsızlıklarla sonuçlanabilir ve onun kişisel emniyetini ciddi tehlikelere sokabilir. Aslında güzel Türk hanımlarının bu şefkatli ve aşk dolu görünüşleri biraz da Avrupalı'nın fantazisinin ürünüdür! "İhtiras edebiyatı" Türkler arasında frenklere göre daha az bilinir. Sonuç olarak sadece sesizce gözlemenizi tavsiye ederiz.

riz.

Bir yabancı için Türk günlük yaşamını izlemek ve Türk adet ve giyim-kuşamını tanımak için cuma günü Kiathané'e bir gezi yapmaktan daha iyi bir fırsat yoktur. Tatlı sular kıyılarında bütün olan bitenin masum ve saf bir görünümü vardır ki bu da bizim umumi eğlence yerlerimizde rastlamaya alıştığımız uğultulu gürültünün aksine çok hoş bir özelliktir. Taşkınlıklar olmamakta, sarhoşlar görülmemektedir. Bizde bir panayırın eksilmez görüntülerinden olan içki ve yiyecek büfeleri yerine burada, arada bir açık havada ocak kurmuş bir kahveci ve oturan gruplar arasında dolaşarak kurabiye ve tatlı satan birçok seyyar satıcı göze çarpmakta. Bu satıcılar çoğunlukla mallarını yuvarlak tahta bir tepside başları üstünde gezdirmekte, ellerindeki üç

ayaklı sehpayı da bu tepsiyi üzerine indirmek için kullanmaktalar.

Güneş batışında şehre dönüş yolculuğunu iyi bir gözlemci aşağıdaki sözcüklerle anlatmakta: "Oturan kümelerde yavaş yavaş bir hareketlenme başlar. Saat 11'e gelmiştir (güneşin batmasına bir saat kalmıştır)(5) ve akşam ezanı yaklaşmaktadır. Hanımlar minder ve halılarından kalkıp mantolarını sıkmakta, birbirlerinin başörtüsünü hizmetçilerin tuttuğu küçük el aynaları yardımıyla özenle bağlamaktalar. Bu hazırlıklar tamamlanınca her grup yavaş yavaş kendi araba ve sandalına doğru yürür, birazdan bakarsınız ki herkes sakin, sessizce ortadan kaybolmuştur. Hristiyan ülkelerde olduğu gibi kadın veya erkeklerin kendi aralarında uzun uzadıya vedalaşma adetleri yoktur. Geniş dallı çınar altları sessizlik ve yalnızlığa bürünür. Artık biz de dönüşe geçiyoruz. Kaygımız, rengarenk silüetlerle dolu, orada burada neşeli kahkaha ve söyleşmelerin duyulduğu teknelerin ka-

Ağustos 1991 sağda Çağlayan - Solda Yahya Kemal Mahallesi ile Merkesi Mahallesi arka planda İsmet Paşa Caddesi önde Kağıthane Deresi

ilkbaharda cuma günleri İstanbul'un Müslüman ahalisinin en sevdiği gezinti yeridir. Sultan II. Mahmud'un yaptırdığı

sol kıyıda sultanın İsviçre stiliyle inşa edilmiş ikinci bir köşküne rast-

BARBYSES

CUMAPROMENADI

labalığı arasında usta manevralarla sıyrılıp bizi limanın geniş sularına doğru götürüyor. Bu müthiş şehir üzerine akşam sessizliği çöküyor(6). Hava, hayranlık verici bir berraklıkta. İstanbul silüeti, net ve belirgin biçimde

Ağustos 1991 - Kağıthane Deresi'ne karışan birçok kanaldan biri. Suyun içindeki siyahlık göğe olmuyor dereye boya akmaktadır!

akşam göğünün erguvani rengi önünde serili durumda. Eyüp'ten saraya kadar boydan boya her minare, her kubbe, her selvi canlılık içinde. Valens su yolunun devasa kemerleri arasında son gün ışıkları parlıyor. Batan güneşin göğü ve yeri yıkadığı bu ışığın ihtişamından başka hiçbir şey gözleri bu denli doyurup, ruhları bu derece sakin ve şenlikli kılamaz. Gökyüzü erguvani kırmızı bir alevle parıldarken ufukta mor mavi bir renk oyununun en ince detayları serilenmekte. Bu harika gösterinin so-

nunda da altında koyu kırmızı bir taban bulunan kükürt sarısı bir bant izlenmekte. Bu inanılmaz renk ihtişamını hiçbir sanatçı tekrarlayamaz. Sessiz bir haz içinde tabiatın bu harika oyununu seyrederken müezzinin sesiyle bakışlarımızı yüksek minarelere doğru çeviriyor, şerefede sarıklı başını seçebiliyoruz. Elleri kulakları arkasında, başı göğe doğru uzanmış, gür sesiyle kutsal kelimeleri duyurmakta ve namaza çağırarak. Şerefede dönerek ezanı her yöne duyururken aynı kelimeler uzak-

lardan, binlerce yönden de bir akis gibi duyulmaya başlamakta, ta ki son kelimeler sessiz akşam kubbesinde kaybolup gidene kadar..."(P. Leonhardi, Konstantinopol und Umgebung).

1. "Kağıthane" sözcüğü herhalde Almanca okuyanlarca daha kolay telaffuz edilebilir diye böyle yazılmış.

2. Bentlerden Cendere üzerinden Kağıthane'ye doğru uzanan vadi de "Tatlı Sular Vadisi" olarak bilinmekteydi. Aynı şekilde Anadolu Hisarı yakınındaki Göksu (eski adıyla Aretas) Vadisi de "Asya Tatlı Suları Vadisi" olarak bilinmekteydi.

3. "Idyllisch" kelimesi Almanca'da doğada en güzeli tarif için kullanılan tercümesi güç bir sözcük. O yüzden cümlelerin Almancasını olduğu gibi vermek isterim: "Im Mai und Juni bietet das Thal am Freitag ein unbeschreiblich bunt und entzückendes Bild orientalischen idyllischen Lebens dar" Almanca bilenler hayal ederek tercüme edebilirler. Ama Kağıthane'ye gidip durumu yerinde de görebilirler.

4. Hangi saray olduğundan bahis yok ama köşkten büyük bir eserin (Schloss) kastedildiği kesin.

5. O zamanlar güneş bile geç batıyormuş.

6. "Ungeheuer" kelimesi kullanılmış, akıl ermez, tüyler ürpertici, muazzam diye de tercüme edilebilir.

İstanbul İçin Somut Bir Adım

İstanbul Dergisi, İstanbul ve İstanbullu için İstanbul'un ve İstanbul'da yaşamın güzelliğine sahip çıkmak ve bunu bilinçli bir tutum kılmak için yayınlıyor. İstanbul Dergisi bu ciddiyetin bilinciyle çıkıyor.

Derginin Yazı Kurulu; Prof. Filiz Ali, Prof. Dr. Metin And, Doç. Dr. Tülay Artan, Prof. Dr. Afife Batur, Cengiz Bektaş, Prof. Dr. Mustafa Cezar, Prof. Dr. Kriton Curi, Prof. Dr. Sencer Divitçioğlu, Atilla Dorsay, Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Mehmet Genç, Çelik Gülersoy, Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. Haydar Kazgan, Prof. Dr. Mübeccel Kiray, Orhan Koloğlu, Doç. Dr. Sema Köksal, Prof. Dr. Doğan Kuban, Dr. Gülru Necipoğlu, Dr. Nevra Necipoğlu, Burhan

Birinci Sayının Yazarları

Adalet Ağaoglu
Bilgi Altınok
Metin And
Celal Başlangıç
Cengiz Bektaş
Murat Belge
Umut Coşkun
Edhem Eldem
Nazlı Eray
Yurdağül Erkoca
Semavi Eyice
Alan Duben
Çelik Gülersoy
Serpil Gündüz
Cahit Kayra
Şükran Ketenci
Mübeccel Kiray
Orhan Koloğlu
Sema Köksal
Doğan Kuban
Pinar Kür
İlber Ortaylı
Ferhunde Özbay
Fusun Özbilgen
Levent Poyrazoğlu
Samir Rifat
Latife Tekin
Zafer Toprak
Mete Tunçay

Birinci Sayının Sanatçıları

Latif Demirci
Abidin Dino
Mengü Ertel
Selahattin Giz
Ara Güler
İsmail Gülgeç
Tan Oral
Semih Poroy
Turhan Selçuk

Oğuz, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Dr. Nazan Ölçer, Prof. Dr. Ferhunde Özbay, Prof. Dr. Jale Parla, Prof. Dr. Metin Sözen, Prof. Dr. Mete Tapan, Doç. Dr. Mete Tunçay, Prof. Dr. Erol Tümerterkin ve Prof. Dr. Stefanos Yerasimos'dan oluşuyor.

Yayın Kurulu'nda ise; Doç. Dr. Murat Belge, Uğur Büke, Doç. Dr. Edhem Eldem, Cahit Kayra, Prof. Dr. Zafer Toprak, Hilmi Yavuz ve Yayın Yönetmeni olarak Zeynep Avcı yer alıyor. Derginin Yayın Koordinatörlüğünü Orhan Silier üstleniyor.

İstanbul Dergisi'nin sahibi, Tarih Vakfı adına Prof. Dr. İlhan Tekeli.

Bilgi için: 243 31 27 - 264 66 90

İ L K S A Y I B A Y İ L E R D E

IDYLLISCH

PASPAS

"Süleyman ŞENŞAKRAK"

Futuroloji ve Gelecekteki İstanbul

Bundan beşyüz yıl sonra insanlar acaba ne tür bir aletle sakal traşı olacaklar, hiç düşündünüz mü? Belki de genetik mühendisliğinin bir ürünü, hiç sakalı çıkmayan erkekler olacak piyasada.

Belki de sakalsızlık cazip ve uygar birşey olarak kabul görecektir.

Futuroloji, yani gelecek-bilim, önümüzdeki yüzyıllarda insanlığın her alanda nasıl bir gelişim göstereceğini inceleyen ve öngörülerde bulunan çok ilginç bir bilim türü. Teknolojik, sosyal ve ekonomik alanlarda ortaya konan öngörüler 3000 yılına kadar uzanıyor. Bundan bin yıl sonra bu gün bildiğimiz uluslar, toplum yaşamları, ekonomik sistemler tümüyle yok olmuş veya değişmiş olacak. Bugün, gezegenimizin sınırları içinde hapsolmuş durumda, nüfus artışı, doğal kaynakların hızla tüketilmesi, ekolojik dengelerin küresel boyutta bozulması, etnik ayrılıklar gibi sorunlarla didişen insanlık, bundan bin yıl sonra galaksimizin çeşitli köşelerine dağılmış olarak kolonileştirdikleri gezegenlerde bugünküne benzer ve şu anda aklımıza gelmesi mümkün olmayan başka sorunlarla didişecekler. Bugünkü aklımızla çok ileriki zamanlara yönelik yaptığımız öngörüler ne ölçüde gerçekleşecek bilemeyiz ama önümüzdeki yüzyıl için bazı doğru tahminler yürütmek mümkün görünüyor.

2090 yılında Türkiye'nin nüfusu, bugünkü % 2.4 artış hızı ile, 600 milyon olacak. Yanlış okumadınız, bugünkü nüfusun 10 katından fazla. Nüfus artışı önümüzdeki yüzyıl içinde sınırlayabilmek bile, yüzyıl ortalaması olarak % 1.2 alındığında 2090 yılında nüfusumuz yaklaşık 200 milyonu bulacak. 2090'lı yıllarda İstanbul'u çevresindeki illerden ayıracak hiçbir demografik sınır kalmayacak. İstanbul'un bu yıllardaki nüfusunu (bugünkü coğrafi sınırlar içinde) merak ediyorsanız sıkı durun. İstanbul'un 1985-1990 yılları arasındaki nüfus artışı % 4.6 (doğumlar ve göçler) ve bunu önümüzdeki yüz yıla aktardığımızda 670 milyon gibi mantıksız bir sayı çıkıyor ortaya 2090 yılında. Bu şu demek, İstanbul ve çevresi 21. yüzyılın bir vaktinde artık nüfus artışı kaldıramaz hale gelecek. Belki bu durumda göç tersine işleyecek.

21. yüzyıl sonlarına doğru kara, deniz ve demiryolu ulaşımı yerini havayolu, yeraltı ve yerüstü tüp ulaşımına devredecek. Bu günlerin be-bekleri, yani o yılların yaşlıları Boğaz köprülerinin emekliye ayrıldığını ve tarihi eser niteliği ile korunmaya alındıklarına şahit olacaklar. Torunlarına çocukluk ve gençlik günlerinde şahit oldukları şehirci ulaşım mas-karalığını anlatacaklar.

O yıllarda bilgisayar teknolojisi ve telekomünikasyonda gerçekleşecek ilerlemeler sayesinde İstanbullular günlük ve haftalık alış-verişleri için vakit ve efor sarfetmek zorunda kalmayacaklar. Mahalle bakkalları, kasaplar, manavlar ve bilumum küçük esnaf tarihi ka-rışacak. Sabah uykularımızı rezil eden ho-parlörli seyyar domates, patates vs. satıcılarının nesli tükenecek.

Bilgi birikimi ve iletişimi tümüyle bilgisayar ağlarının denetiminde olacağından yayıncılık ortadan kalkacak, kitaplar antika meta haline gelecek. Kitapçılar 20. yüzyıl sonlarında yok olmaya başlayan İstanbullular bu gelişim ve dönüşümü pek fark etmeyecekler.

Bundan yüz yıl sonra, kirada oturan bir İstanbullunun bugün 2 milyon lira kira ödenen türde bir daire için ne kadar para ödeyeceğini bir tahmin edin bakalım. Tabiatıyla öncelikle enflasyona bağlı bir meblağ. Enflasyonun yüz-yıl ortalamasının % 20 olduğunu, kira artışlarının enflasyon ile belirlendiğini ve liradan sıfır atılmadığını varsaydığımızda 2090 yılındaki kiracının 115.024.960.000.000, yani 115 trilyon, 24 milyar 960 milyon lira ödemesi gerektiğini hesap edebiliriz.

Gördüğünüz gibi 2090'lı yıllar bambaşka bir dünya. Gelecek ayki yazımda yüzyıl sonrasının İstanbul'u ile ilgili bu ilginç öngörüler sürecektir.

NEA ROMA

ΔΕΙΚΩΔΑΛΛΑΡΙ

Fotoğraf: Nedim AKKOHEN

Bizim Patronu koydunsa bul? Kendileri yine Londra, New York, Osaka falan kayıp, tabii o kayıp olunca arkasından konuşan da çok. Son günlerde (Sorumlu!?) yazışları müdürünün ortaya çıkardığı bir fotoğraf var, derhal ele geçirdim ve yayımlıyorum. Efendim, ne yaptıysa olmamış ve gazeteyi satılan gazete haline sokamamış Patron. Onun için sık sık Londra'ya gidiyor, resimdeki kılığa bürünüyor ve sokak şarkıcılığı yaparak para topluyormuş. Bu yorum Nedim Bey'in yorumu. Bizim, saç sakalı belli mihraklar tarafından sıkı kontrol altında tutulan Görsel Yönetmenimiz, ismi müsteari ile Osmanzade Yaşar Bey'in bu konuda dedikleri ise hayli ilginç. Efendim, Editör bey bildiğimiz gibi "besteci" olduğu iddiası ile

bundan iki yıl kadar önce patrondan "İstanbul Şarkıları" yazmasını istemiş, o da hemen altı ayda yazıp vermiş. Ve fakaat Editör hala o bes-teleri yapamamış, yok yok yapmış da beğenmemiş, beğenmiş de ortaya çıkarmamış zamanı değilmiş, (bana kalırsa bizim Editör dü-düğünü öttürdüğü müzik grubundan cevap alamıyor da ondan çıkmıyor besteler ortaya, ama bana ne!..) Bunun üzerine de Patron kendi bes-telerini kendi yapıp Londra so-kaklarında "İstanbul" diye bağırı-yormuş. Hepsi dedikodu, hangisine isterseniz ona inanın...

Bu arada Görsel Asistan Mustafa son gazete toplantısının ertesi günü işe geldiğinde görenler şa-şırıyor: Ne saç ne sakal adamda! "Ne oldu, neden kestin?" diye so-ruyor herkes. Mustafa ise kes-mediğini, yolduğunu söylüyor. Me-

sele şu: Gecenin 01.30'una kadar Patronla oturup gazeteyi yaptıktan sonra, gece Patron rüyasına girmiş ve sabah uyanığında bir bakmış aynaya; durum bu...

Şimdilerde gazetedeki herkes, Eylül sayısında neler olacak diye bekliyor. Bu sayıda henüz iz-leyemediğimiz yeni "metropol-lerden" sayfası için Editör: "Herif yine kendi şehir yazıları için yer aralıyor" yorumunu yaptı. Görsel Asistan da Patronun yokluğunu fırsat bilip, gazetenin yeni adımın "En Yeni Süper - O Biçim TAN" ga-zetesi olması gerektiğini dili tit-remeden ve bir kere de söyledi. Pat-ron, beyaz sayfa uygulamasının üç aylık bir deneme olduğunu söy-lemişti, bakalım sözünde duracak mı? Durmazsa eğer Editörün tepkisi ne olacak?

N.R.

DIGITALBAKKAL

Fotoğraf: Uğur YILDIZLI

Göztepe'nin kuruluşu ve Göztepe'de iz bırakanlar

Galip KAYNAK

Orhan Gazi zamanında Türkler'in İstanbul Boğazı kıyılarına kadar sarkmalarına öfkelenen Bizans'ın genç imparatoru III. Andronikos, İznik'in Türkler tarafından kuşatılması ile bütünü çileden çıkmıştı. III. Andronikos Türkleri cezalandırmak gayesiyle Rumeli'nden topladığı askerlerle Üsküdar'a ve oradan da Maltepe civarına gelerek ordugahını kurdu.

Bizanslıların hareketlerini yakından izleyen Orhan Gazi de, ordusunu yine Maltepe civarlarında hakim yerlere yerleştirdi.

29. Haziran 1329 günü, Türkler zayıf kuvvetlerle Bizans ordusuna saldırdılar. Bizans ordusu Türkler'in bu saldırılarını püskürtmek karşı saldırıya geçti. Türkleri bozguna uğratarak kaçmaya mecbur etti.

Bizanslılar bu ucuz zaferin sarhoşluğu ile, kendilerine hazırlanan tuzakdan habersiz türkleri geliş güzel ta-kibe başladılar. Türkler sonunda pek çok şa-vaşlarda uyguladık-ları yarım ay planı ge-reğince, Bizans ordusunu kışkaç içine ala-rak imha ettiler.

1912 yılında II. Abdülhamit'in ikinci musahibi (*) Nadir Ağa (Açıkalın), kendi ismini taşıyan so-kakta, aralarında eczane de bulunan dokuz dükkan yaptırarak Göztepe çarşısının genişlemesine vesile olmuştur.

Rus ve 1912 Balkan savaşlarından sonra, Ru-meli göçmenlerinin bir kısmı tren yolunun kuzey bölgelerine yerleştirilmiş ve böylece nüfusunun artmasına sebep olunmuştur. 1913 - 1914 yıl-larında Göztepe'nin nüfusu 1250-1300 kişi olarak tahmin edilmekteydi.

DEVAMI ONSEKİZDE

TÜTÜNCÜ

Bahriye Nazırı Arif Hikmet Paşa Köşkü'nün bugünkü hali

Yağma'dan

Ahmet Muhip DRANAS

Boğaz'ın bir kıyısında, aydınlık Pencerelerde "her bulutun yolu" Bir mevsim, seninle başbaşa kaldık. Yaşadık ki bir zaman İstanbul'u.

Akan suda kuş gibi gemilerle, Eski evler ve tenha sokaklarla, Şarkı gibilerle, düş gibilerle Sarmaş dolaş... Olmaz gibi bir dünya.

Mutluluklar şehri bir İstanbul'du, Şiirler, buluşmalar, aşklar... şimdi Akşam olan bir gün gibi son buldu. Ne şair kaldı, ne aşk, ne beklenti.

Tiş gibi minareleriyle, kendi Kendisinde güzel, tek, yüce, kulu Bir ölümsüzlükler, zaferler kenti Bu gün yenilgilerle, yasla dolu.

Bir songün hali, bir taş taş üstüne; Hem mide, hem ruhta bir açlık, ejder Örneği saldırmada dörthir yöne; Toz duman, inilti, akıntılar, çöpler...

Niçin geri geldik buca yıl sonra? Batık bir ülkeyi aramak gibi, İşte gençliğimiz ta uzaklara, Çok uzaklara bak, Orada belki.

Boğaziçi, daha sağken gömülmek İçin dönmüş beton mezarlara; Bir hippie kız, bir deccal, şimdi Bebek Koylarında ilham, arsız, farfara

O güzelim aşk vücudu yağma, Şarkısı ne mahur beste, ne İtli... Tenekeler çalıp çığlık çığığa Yarı bir sevgime, ayakta keri

Ve ekme kapanın elinde, Hayat Hakkı değil, Tanrı ve kul ortada. Darağacında sallananlardan tut Yargı kürsüsüne kadar yarı, taa...

Herşey değişiyor, kalbimiz bile, Ama yüzyıllarla besli bir şehir İnsan yaşamından daha da hızla Bundan çabuk nasıl yok olabilir?

Hani o masal dünyası yalıtlar, Hani o kayıklar ki kızca beyaz, Hani o kadınlar ki sevdattılar, Renk renk şemsiyeler altında bin yaz?

Ve o İstanbullular... doğum, uçuk, Sanki bir gelecek tufandan haber Almışlarcasına hep, çoluk çocuk, Göksel gemilere binip gitmişler,

Ne kadar yalnızız şu akşam vakti, Bir selâm bile yok artık verilen; Anlamsız turistler gibiyiz şimdi Kapalıçarşı'da sen, Köprü'de ben.

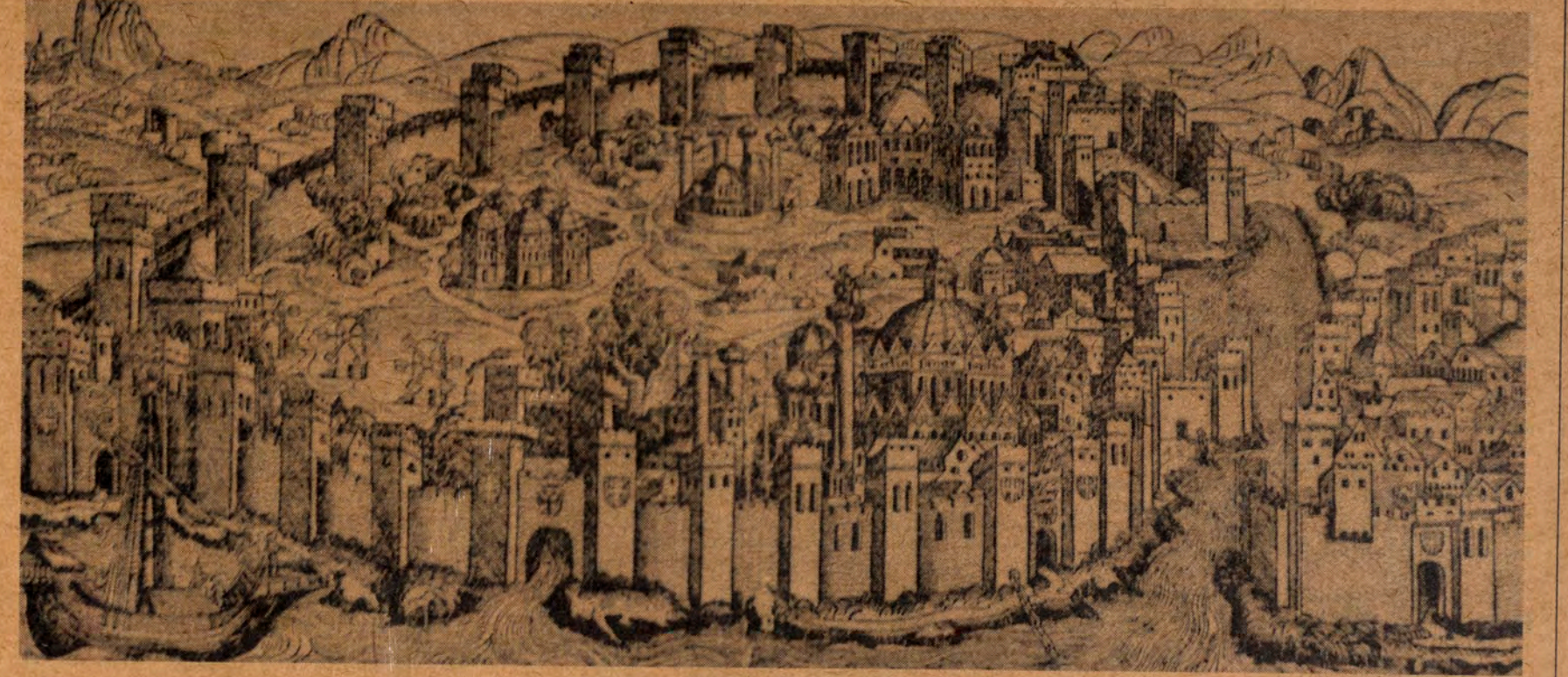
Ruhumuz Boğaz'da, o eski yerde, Yeni akımları umursamadan, Bir hayalet gibi pencerelerde Ne denli beklesede... hiçbir zaman.

Bir Tanrı ve tarih güzeli, tabu; Güneş ve sular mucizesi, bir giz... Her zaman sonsuz elbet, İSTANBUL bu Körelen belki de biziz... kalbimiz.

İstanbul Özlemi

Sezer DURU

Su sıralarda İstanbul'dan uzakta, Kaş'da tatil yapmaktayım. Bu "turistik" yerde bir tek kitapçı bile yok. Koskoca antik anfiteatro bir

kez bile kültürel amaçla kullanılmamış. Eskiden bir açık hava sineması vardı. Yazları çoluk çocuk, anne ve babalarıyla gelir, yere serilen hasırların ortasında filmi seyredirken uyuya kalırdı.

Şimdi bu CİNEMA PARADİSO da kapanmış. Herkes para kazanma peşinde. Burada kültürel etkinlikler yapmak isteyen, İstanbul'dan gelip yerleşmiş birkaç kişinin çabaları ise duvarlara çarpıp geri diyor. Turistlere Türkiye'nin tarihini, kültür yaşamını, edebiyatını, sanatçılarını anlatacak hiçbir olay yok. Meydanın ortasında malum kapkara heykel. Zavallı ATA!..

Evimin her köşesine İstanbul'un eski gravürlerini ve silüetini gösteren fotoğrafları astım. Ne kadar bozulursa bozulsun, ne kadar kızsarsak kızalım, İstanbul'u oradan ayrılınca hemen

özlüyoruz. Hele son zamanlarda caddeleri oldukça temizlenen, her tarafına zakkumlar, çiçekler dikilen, ağaçları yemyeşil olmuş, belediyenin kültür işlerine ağırlık verdiği, kütüphanelerin, şehir galerilerinin canlandırıldığı, çok sevdiğim kent orkestrasını kurduğu, festivalinin sürmekte olduğu, Ziya Bar'ının bahçesinin açıldığı İstanbul'u özlememek olanaksız.

Görüldüğü gibi oradan biraz uzaklaşınca insan İstanbul hakkında çok olumlu, çok iyimser düşünceler yazmaya başlıyor. Anadolu'nun büyük kentleri, sahillerin turistik denilen yöreleri de, yalnız "arsa aldım, sattım, otel yaptım açtım" kaygısıyla uğraşmayıp, kültür ve sanat yaşamına da önem vermeye başlayabilirdi, sanırım özlemimiz bu kadar büyük olmazdı.

Turistlerin en çok zaman geçirdikleri yerler halıcı ve kilimci dükkanları. Hem de bu sıcakta. Çok doğal. Haftada halı ve kilimlerin öyküsünü dinliyor ve bu ülke kadınlarının yarattıkları sanat eserlerini görme olanağını buluyorlar. Bir sergide tabloları seyrederek gibi...

İstanbul'u
İstanbul
yapan
bütün
değerlere
saygıyla...

TURİSTİK

BAŞYAZI

Şimdi, birçok konuda öncülük yapmış olan bu kuruluşun Türkiye'nin en işlek yolları olan TEM ve E5'de "Temizlik" kampanyasını başlatmakta öncüllük etmesini öneriyoruz. Gerek yol üstü ceplerdeki helaların temizliğinin sağlanması, gerekse yol boyunca sıralanan benzin istasyonunu - dinlenme tesislerinin temizlik yönünden denetlenmesi işini TCK'nın üstlenmesi, bu kuruma yakışır bir öncüllük olacaktır. Böyle bir eylemde, temizlik kampanyasını bir yarışma ile desteklemek de mümkündür. Her türlü teşvik edici araç kullanılmalıdır. Bizim Şehir Haberleri en temiz ve en pisi teşhis etmek için bekliyor.

BİZİM ŞEHİR HABERLERİ

KENT FM 101

Kent FM 101, 4 Haziran 1992 günü başladığı test yayınıyla İstanbul'un yaşamına bir daha çıkmamak üzere girdi. İstanbul'a özel ilk radyo istasyonu Kent FM'in deneme yayınına başladığı günden itibaren dinleyicilerinden aldığı binlerce telefon, kentte de radyoya müthiş bir özlem olduğunu ortaya koyuyor. Üstelik test yayını için yalnızca 50 Watt gücünde bir verici kullanan Kent FM'in İstanbul'un çok küçük bir bölümüne ulaşabilmesine rağmen...

Kent FM 101'in test yayını 18 Temmuz 1992 günü sona erecek. "Radyo", bu tarihte The Marmara'nın çatısındaki stüdyosundan yayına başlayacak. Kullanacağı 5500 Watt'lık verici, Kent FM 101'in, yani İstanbul'un sesini, İzmir'den Tekirdağ'a kadar, tüm İstanbul'a ulaştıracak. 18 Temmuz'dan sonra, radyoda benzin dinlemek, "zevk'e dönüşecek. Çünkü, Kent FM 101'in 5500 Wat gücündeki vericisiyle yapacağı yayını, "hakiki stereo" olacak.

KENT FM 101'DE NELER VAR?

Kent FM 101, ağırlıklı olarak müzik yayınlayacak. İstanbul'da ve İstanbul'u yaşayan her yaştan çağdaş gençlere seslenen Kent FM'de en çok duyacağınız müzik türleri de pop, rock, dance, AC, rap, heavy metal ve jazz olacak.

Müzik dışında talk-show'lar, haberler, kentteki etkinlikler, borsa ve para piyasaları da Kent FM'in günlük programının alışılmış bölümleri olacak.

KENT FM 101'İ NASIL BULACAKSINIZ?

Eğer FM bandına haiz bir radyonuz varsa, sesini açtıktan sonra ibresini skalada 101 MHz'ın üzerine getiriniz; işte Kent FM'i duymaya başladınız. Kent FM'in dinleyicileriyle konuşmak için ayırdığı özel hattın telefonunu ise 263 22 98.

HAVAALANI YETMİYOR

Beş yıldızlı otellerin grup müşterileri genellikle rahatını seven ve "paralı" insanlardan oluştuğu için İstanbul'un yeni otelleri başka yoldan para kazanma arayışına giriştikleri ve yeni havalanı yapıpıp gerçek yolun trafiği sağlanana kadar restoranları, eğlenceleri vb. aktiviteleri ile iç piyasada para kazanmanın yollarını arıyorlar.

SINAN PAŞA CAMİSİ

ni'nin, sadrazamı ve damadı Rüstem Paşa'nın kardeşi olan Kaptan-ı Derya Sinan Paşa, adası Koca Sinan'dan kendi adına bir cami yapmasını ister. Mimar Sinan'ın 1553 tarihinde inşaatla başladığı tahmin edilmektedir.

Caminin büyük kubbesi, iki sağda ve iki solda olmak üzere küçük kubbelerle takviye edilmiştir. Ana kubbe ortada iki fil ayağına ve kapı tarafında dört kalın ve iki ince sütuna oturmaktadır. Son cemaat mahalli sekiz mermer sütun tarafından taşınan dik bir saçak tarafından örülmektedir. Avlusunda on medrese odası bulunmaktadır. Avlunun ortasındaki şadırvanı yekpare mermerden yapılmıştır. Şadırvanın sağamı düz, beyaz bir mermer sütun taşımaktadır. Tek minareli bu caminin süslemesinde çini kullanılmamıştır. Tüm iç tezyinat kalem işidir.

Caminin inşası 1555 tarihinde tamamlanmıştır. Girişteki Arapça kitabeden, Sinan Paşa'nın caminin bitiminden iki yıl önce öldüğü anlaşılmaktadır. Sinan Paşa bu güzel ve şirin eserin bittiğini görmemiştir.

1936 yılına kadar yapılan değişikliklerle camiye iç ve dış mahfeller ilave edilmiş ve son cemaat mahallî çirkin camekanlarla kapatılmıştı, gayet güzel ve ince bir yontma taş ve tuğla işçiliği gösteren cepheler siva ve badana ile kaplanmış, üstelik bu kaplamaların yer yer dö-

külmeye başlaması çok çirkin bir görüntü yaratmıştı. 1936 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yapılan koruma ve tamir çalışmasında ilave iç ve dış mahfeller ile camekanlar kaldırılmış, çit cepheadaki siva ve badanalar temizlenmiş, orijinal yapı ortaya çıkarılmıştır.

Caminin bugünkü durumuna gelince; yukarıda bahsedilen restorasyondan önceki durumundan daha üzütçüdür. Meydana bakan kible cephesinden yıllar önce kalkan trolleybüsterin telleri hala sallanmakta, caminin batısında ve doğusunda bulunan hazireler harap ve bitap, iç avlu restorasyon öncesi gibi siva ve badanalarda orijinalinden koparıp alınmış. Son cemaat mahallî ve medrese odalarının önleri camekanlarla kapatılmış, koca koca levhalar asılmış. Medrese odalarının arka duvarları ise neredeyse çökecek. Koca Sinan'ın kemikleri sızlıyordur herhalde.

Geçekonu bölgelerine Selimiye büyüklüğünde ve her türlü estetik anlayışından ve mimari akımdan uzak, yozlaşmış üsluplarda camiler yapınlar, gerek mimari ve gerekse tarihi açıdan yeri doldurulamayacak bu gibi eserlere el uzatsalar daha çok sebaba girmezler miydi acaba?..

SİYASİ BİR CİNAYET

laşmadığından dolayı ülke dışına kaçmak mecburiyetinde kaldı ve Paris'te ikâmet etti. Paris'te Achmed Rıza'ya karşı şiddetli bir muhalefete geçti ve jöntürkler komitesinin içinde yer alan Yunan Ottoman Liberales'in bu komiteden ayrılmasına sebep oldu. Siyasi vaziyetteki mühim değişimler üzerine anayurduna geri dönen Hasan Fehmi, radikal temayüllü "Serbestî" gazetesini neşretti.

Cinayeti takibeden gün, bin kadar talebe tarafından Yüksek Kapı önünde nümayiş yapıldı. Bu esnada, sadece bir nümayişçi vekil ile görüşmek istemesine rağmen sadrazam, kalabalığı kendini göstermek zorunda kaldı. Nümayişçiler kaatülin ele geçirilip asılmasını talep ettiler. Sadrazam nümayişçilere bu hususta söz verdi.

GÖZTEPE'NİN KURULUŞU

Tüttüncü Mehmet Efendi'nin arazisini parselleyerek satması üzerine semtin havasını ve güzelliğinin etkisinde kalan birçok devlet ricalı buralara akın etmiştir. Hele elektrik, havagazı ve Kayışdağ suyunun da gelmesi, özellikle de Göztepe tren istasyonunun tesisi ile banliyö trenlerinin Göztepe'ye uğraması bölgeye olan rağbeti bütbütün artırmıştır. Kısa zamanda birbirinden güzel köşkler ve bahçeler semti süslemiştir. Göztepe İstanbul'un mutena semtlerinden biri haline gelmiştir. Devrin ünlü kişileri ve paşaları, burada saray yavrusu köşkler yaptırmakta, birbirleriyle rekâbete girmişlerdir. O tarihlerde bu semtte 119 paşanın köşkü olduğu söylenmektedir. Hatta bir zamanlar Göztepe'ye "EKA-BİRAN TRENI" naniyle bir tren de işletilmiştir. Bu köşk ve bahçelerden zamanımıza pek azı kalmıştır.

GÖZTEPE'DE İZ BIRAKANLAR'ın başında, Göztepe'nin kurucusu ve isim babası TÜTÜNCÜ MEHMET EFENDİ'yi anmak, kadirşinaslık olsa gerek.

TÜTÜNCÜ MEHMET EFENDİ

Kemahlıdır. 1877 Rus harbinden sonra, kardeşi Yusuf Efendi'yle beraber İstanbul'a gelmiştir. O tarihlerde Tekel idaresi gibi teşkilatlar olmadıgından, iki kardeş köylerden veya tüccardan aldıkları tüttünleri kıyar, harman eder, ellerinde terazileri, sokak, sokak dolaşarak tüttün satarlarmış.

Bu iki kardeşin çalışkanlıkları ve dürüstlükleri, zamanın zenginlerinden Tahsin Efendi isminde bir zatın dikkatini çeker. Bu iki kardeşi himayesine alır, para yardımı yapar. Tüttüncü Mehmet Efendi, Tahsin Efendi'den aldığı paralarla, İskeçe'den büyük miktarlarda tüttün alır, İstanbul'a gelir açtıkları dükkannda bunları işleyerek satar. Bundan sonra, Mehmet Efendi, dışardan tüttün alıp gelir, kardeşi Yusuf Efendi ise bunları işleterek satar. İşlerini bir hayli büyütürler ve Cibali'de tüttün fabrikası kurarlar. Kazandıkları paraların bir kısmı ile de İstanbul'un çeşitli semtlerinde hanlar yaptırmışlardır.

Düyün-u Umumiye, devletin birçok gelirlerine el koyduğu gibi tüttüne de el atmıştır. Tüttüncü Mehmet Efendi'nin Cibali'deki tüttün fabrikası da 95.000 altına Reji şirketi tarafından satın alınır. Tüttüncü Mehmet Efendi eline geçen bu para ile Erenköy ve Göztepe çevresinde geniş bir arazi satın alır. Camisini, çarşısını ve köşkünü yaptırır. Arazinin büyük bir kısmını parselleyerek satar. Bu sebeple de Göztepe'nin kurulmasında büyük amil olur.

Kayışdağ Caddesi ile Bağdat Caddesi'ni birleştiren

ve Göztepe tren istasyonunun önünden geçen cadde onun ismini taşımaktadır.

Kabri, ismini taşıyan caminin mihrap kısmının önündedir.

NADİR AĞA (AÇIKALIN) 1882 - 1961

Hadımdır. II. Abdülhamit'in ikinci muhabibidir. 31 Mart vakası sonunda idama mahkum edilmiş ise de kurularak Erenköy civarında bir süre oturmuştur. Göztepe semtini pek sevdiğinden, burada satın aldığı araziye, içinde eczane de bulunan dokuz dükkan yaptırmış ve köşkünü de kurmuştur. Kurtdereli Sokağı'ndaki köşkü bakımlı olarak zamanımıza intikal eden köşklereindir. Yaptırdığı dükkanlar yanmıştır. Bu gün yerlerinde yeni binalar vardır. Kendi adına sokağı mevcuttur. Göztepe'nin büyümesinde büyük rolü vardır.

ZİVER BEY ? - 1883

Üsküdar Valde Cami Hatibi Sait Efendi'nin oğludur. Enderundan yetişmiştir. Abdülaziz'e yakınlığı sebebiyle pek çok ihšana sahip olmuştur. Bugün adı verilen semtin de, ona padişahın ihşamı olduğu söylenir. Saraya malumat taşımakla isim yapmıştır. Mezarı Karacaahmet'tedir.

MUSTAFA MASHAR BEY: 1847 - 1941

Klasik medrese tahsili görmüştür. Babası gibi maliye mesleğine intisap etmiştir. Karacabey Çiftliği onun eseridir. İsmi taşıyan uzun bir sokağı vardır. Semt de onun adını taşımaktadır.

HACI VASİF PAŞA: 1824 - 1910

Osmanlı İmparatorluğu'nun son kaptan-ı deryasıdır. Çok iyi bir denizcilik tahsili görmüştür. 1879 yılında II. Abdülhamit'in, kendisine Fransızca olarak, donanmanın 'desarmer' edilmesi (silahsızlandırılması) emrini vermesi üzerine: "Sultanım kulunuz Türktür. Fransızca o kadar vakıf değilim. Benderiz donanmayı ihya yapmamurum; bozmak elimden gelmez" demek suretiyle bir kahramanlık ve cesaret numunesi göstermiştir. Hacı Vasif Paşa bu sözleri üzerine, görevinden azledilmiş, bir buçuk sene maas almaksızın, evinden dışarı çıkmamak şartı ile evinde ikâmete mahkum edilmiştir. Mezarı Üsküdar Mevlevihanesi türbesindedir.

M. CEMALETTİN SEVER 1878- 1964

İlahiyat fakültesi mezunudur. Müderris ve huzur hocasıdır. Alim ve fazıl bir zattır. Arapça ve farsçaya tamamiyle hakimdir. Vefa ve Kabataş liseslerinde öğretmenlikleri vardır. Atatürk inkılaplarına samimi olarak inanmaların başında gelir.

1926 senesi nisan ayının 5. günü ve ramazanın ikinci haftasına rastlayan cuma günü, Tüttüncü Mehmet Efendi Camisi'nde, cuma hutbesini türkçe okumuş, namazda okunan sure ve ayetleri de türkçe okuyarak, ilk defa türkçe namaz kıldırılmıştır. Birçok dinî, edebî eser ve makaleleri vardır.

OPERATÖR DR. CEMİL (TOPUZLU) PAŞA

1869 - 1958

Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın sadrazamlığı sırasında, köşkü ve bahçesi sadrazamın dikkatini çeker. Sadrazam: "bu kadar güzel bir köşke ve bakımlı bir bahçeye sahip olan kimse memleketine de güzel hizmet eder" der ve kendisini İstanbul Şehreminliğine (belediye başkanlığı) tayin eder. Cemil Paşa'nın İstanbul'a büyük hizmetleri olmuştur. Gülhane Parkı da onun eseridir. Köşkü hala bütün ihtişamı ile ayakta durmaktadır. Semte adı verilmiştir. İsmi ile anılan bir de sokağı vardır. Zincirlikuyu mezarlığında medfundur.

RİDVAN PAŞA 1855- 1906

Çok iyi bir tahsil görmüştür. Birçok idari ve adli mevkilerde devlete hizmet vermiştir. 1890 yılında İstanbul şehremini (belediye başkanı) olmuştur ve ölünceye kadar bu hizmette kalmıştır. Köşkü dilere destanı. Köşkü bilahare Erenköy Kız Lisesi olarak kullanılmış ve bu sıralarda da yanmıştır. İsmi ile anılan bir de sokağı vardır.

DR. ÖMER PAŞA 1840 - 1912

Devletin birçok sağlık teşkilatında görev yapmıştır. Kayışdağ Caddesi'nden Bağdat Caddesi'ne kadar uzanan ve Erenköy Kız Lisesi önünden geçen cadde onun adını taşımaktadır. Sahrayı Cedid Mezarlığı'nda medfundur.

(*) Padişahın yanında olan, sohbetinden hoşlanılan kimse.

Kaynaklar
1. Göztepe - Prof. Dr. Bedi N. Şehsuvaroğlu
DEVAMI ÖNDOKUZDA

2. Osmanlı Tarihi - Ahmet Rasim
3. Bilinmeyen Tarihimiz - Cevat Kutay
4. Meydan Larousse

BİZANSLI CAMİLERİMİZ

merlerle yapılmış mozaikler bugün İstanbul Arkeoloji Müzesindedir. Pantokrator Manastır Kilisesi bugün hala cami olarak kullanılmaktadır.

MİRALEİON KİLİSESİ

(MESİH PAŞA CAMİ YA DA BODRUM CAMİİ) İstanbul'da Laleli semtinde Sait Efendi Sokağı'nda Orta Bizans dönemi'ne ait bir Bizans kilisesidir. 10. yüzyılda yapılan Miraleion Kilisesi III. Murad döneminde Mesih Paşa tarafından camiye çevrilmiştir. Kilise kapalı Yunan haçı plan şemasındadır. Kiliseye giriş batı tarafından'dır. Bodrum adı, alt katında imparator ve yakınlarına ait birçok mezar bulunmasından kaynaklanmaktadır. Kilise 1911 yılında geçirildiği bir yangın uzun süre kullanılmamış, 1985'te onarıp yeniden cami olarak kullanılmaya başlanmıştır.

BEKTAŞİ DERVİŞİ GÜL CAFERİN YATTIĞI KİLİSE

AYA THEODOSIA KİLİSESİ (GÜL CAMİİ)

15. yüzyıl sonunda camiye çevrilen Orta Bizans Dönemi kiliselerinden biri olan Aya Theodosia Kilisesi İstanbul'un Cibali semtinde Mektep Sokağı üzerindedir. Tarihçilerin verdiği bilgiye göre 7. yüzyıl yapılan bu kilise İstanbul'un fethinden sonra Haliç kıyısında bulunması nedeniyle önce Bahariye deposu olarak kullanılmış, 1490'da camiye çevrilmiştir. Sultan II. Selim döneminde yayına bir minare eklenmiş (1566) daha sonra ise II. Mahmut döneminde 1808 - 1839 bu yapıya yeni bir kubbe koyulmuştur. Yapı, tuğla tonozlarla örtülü bir bodrum kat üzerinde yükselir. Aya Theodosia Kilisesi'nin içinde bir Bektaşî Dervîşi olan Gül Baba'nın mezarı vardır. Gül Baba, Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethi sırasında da yararlılık göstermiş Misali mahlasıyla şiirler yazmış bir Bektaşî dervişidir.

6. YÜZYILIN ÖNEMLİ BİR İBADETHANESİ

MARIA KYROTISSA AKATALEPTOS KİLİSESİ (KALENDERHANE CAMİİ)

İstanbul'da Vezneçiler semtinde Valens Su Kemer'i'nin (Bozdoğan Kemerî) dibinde sonradan camiye çevrilmiş Bizans kilisesi. 6. yüzyılda yapılan Maria Kyroitissa Akataleptos Kilisesi 1204 - 1261 tarihleri arasında Latinler tarafından kullanılmıştır. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmed burasını zaviye olarak (Kalenderi Tarikatı dervişleri) vakfetti. Ardından Arpa Emini Mustafa Efendi bu tekkeye bir mekteple, bir medrese yaptırdı. İyice harap olan bu kilise 1966 - 1972 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi ve Harvard Üniversitesi'nin ortak çabalarıyla onarıldı. Yapının planı Yunan Haçı şemasına göre düzenlenmiştir. Kilisenin özgün iç bezemelerinden günümüze yalnızca mermer levhalar kalmıştır. Ama bu izlerden duvarların zamanında çok zengin mozaik ve fresklerle kaplı olduğu anlaşılmaktadır.

İMPARATOR I. ALEKSİOS KOMNENOS'UN

ANNESİ ANNA DALASENA'NIN MANASTIRI

PENTEOPTES MANASTIR KİLİSESİ

(ESKİ İMARET CAMİİ)

İmparator I. Aleksios Komnenos'un annesi Anna Dalassena tarafından yapıldığı ve Dalassena'nın 1100'lü yıllarda bu manastıra çekildiği bilinmektedir. İstanbul'un fethinden sonra camiye dönüştürülen bu Orta Bizans Dönemi Kilisesi İstanbul'da Fatih semtinde, Fatih Külliyesi'nden Haliç'e doğru inen sırtta yer alır. Yapı eğimli bir arazide yer aldığı için bir bodrum katın üstüne oturtulmuştur. Plan kapalı Yunan haçı şemasındadır. Fatih döneminde imarethane işlevi gören bu kilise aynı dönemde camiye çevrilmiştir. 1918'de yaşanan bir yangın yapıya oldukça zarar vermiş, daha sonraki yoğun yapılaşma manastırın son kalıntılarının da ortadan kalkmasına neden olmuştur.

HZ. MUHAMMED'İN

TARAFATLARINDAN CABİR

BİN ABDULLAH ELENEARİ'NİN

YATTIĞI KİLİSE

AYA ANDREAS KİLİSESİ

MANASTIRI

(KOCA MUSTAFA PAŞA CAMİ)

16. yüzyıl başlarında camiye çevrilen bu Bizans manastır İstanbul'un Ayvansaray semtinde Haliç surlarının hemen arkasında Çember Sokağı üzerindedir. Eski tarihlerde Aya Petrus ve Markus Kilisesi olarak da bilinen bu manastır-kilisenin yapım tarihi belli değildir. II. Bayazid'in sadrazamı Koca Mustafa Paşa bu yapıyı camiye çevirtmiştir. Yaklaşık 150 metre güneyindeki hamamın da o sırada yapıldığı sanılır. Hamamdan

günümüze ne yazık ki eser kalmamıştır. Aya Andreas Manastırı Kilisesi'nin kapalı Yunan haç planlı bir yapısı vardır. Müslümanlara göre Hz. Muhammed'in sahabilerinden (onu tutan taraftarlarından) Cabir Bin Abdullah el Ensari'nin mezarı da bu manastır kilisesindedir.

GİRİTLİ AZİZ ANDREAS MANASTIRI

KİLİSE KIZLAR KİLİSESİ

KAPICIBAŞI KOCA MUSTAFA BAŞA CAMİ)

15. yüzyılda camiye çevrilen bu Bizans Kilisesi İstanbul'un Cerrahpaşa semtindedir. Aynı yerde bir rahipler manastırının, 8. yüzyılda bir rahibeler manastırının olduğu ve İkonoklazm hareketi sırasında öldürülen Giritli Aziz Andreas'ın da buraya gömüldüğü bilinmektedir. 9. Yüzyılda İmparator I. Basileos buradaki havari Andreas'a adanmış bir kiliseyi yeni baştan yaptırdı. 13. yüzyılın sonlarına doğru İmparator VIII. Mikhael'in yeğeni Prensess Theodora bütün manastırı yeniledi. Bu manastır kilisenin Osmanlı kaynaklarında adının Kızlar Kilisesi biçiminde geçmesinden İstanbul'un fethi sırasında da kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yapıyı, Kapıcıbaşı Koca Mustafa Paşa 1486 - 1491 tarihleri arasında camiye çevirtti. Ve daha sonra bu kilisenin çevresinde tekke kurdurarak Halveti tarikatına verdi. Avluda yaptırdığı türbeye Bursa'da öldürülen kızı Safiye Sultan'ı gömdürttü. Zaman içinde bu kilisenin avlusuna tarikatın şeyhlerinden Sümbül Sihan Efendi'nin ki başta olmak üzere başka türbeler de yapıldı. 17. yüzyılın ilk yarısında Ekmekçizade Ahmet Paşa buraya küçük bir tekke (zaviye), mektep gibi yeni yapılar, 18. yüzyılda Hekimbaşı Giritli Nuh Efendi kilisenin güneybatı köşesine bir medrese ekletti. 1766 depreminde zarar gören kilisenin 1834 yılında onarımı yapıldı. Günümüzde camii olarak kullanılan bu yapı bugün iyi durumdadır.

9. YÜZYIL BİZANSININ KÜLTÜR MERKEZİ

STUDİOS MANASTIRI

VAFTİZCİ YAHYA KİLİSESİ

(İMRAHOR CAMISI)

16. yüzyılın başlarında camiye çevrilen bu Bizans manastır kilisesi İstanbul'da Samatya semtinde İmrahor (Hasahırın başı) İlyas Bey Caddesi ile sur arasında yer alır, Roma Konsülü Patricius Studios (453-454) te burada bir manastır ve Vaftizci Yahya adına bir kilise yaptırdı. 9. yy'ın başında manastır çok önemli bir din okulu, din kitaplarının kopya edilip minyatürlerle bezendiği, yeni ilahilerin bestelendiği bir kültür merkezi haline geldi. 10. yüzyılda kiliseye Hristiyanlarca Vaftizci Yahya ya ait olduğu kabul edilen ve bu nedenle kutsal sayılan bir kafatası kemiği parçasıyla bir kol kemiği getirildi. (Bunlar bugün Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Dairesi'nde sergilenmektedir.) Manastır ve kilise 1204'teki Latin işgali sırasında terk edilmiş ve daha sonra onarılarak yeniden kullanıldı. İstanbul'un fethinden sonra bir süre boş kalan manastır bölümünün taşları Topkapı Sarayı'nda bir köşkün yapımında kullanıldı. 16. yüzyılın başlarında II. Bayazid'in İmrahoru İlyas Bey tarafından camiye çevrilen bu kilisenin güneyinde manastıra ait bir sarnıç vardır. 1820 Samatya yangınında tahrip gören bu yapı 1920'lerde de geçirildiği bir başka yangınla kendi haline terk edildi. Günümüzde cami olarak kullanılan Studios Manastırı bütün Hristiyanlık aleminin çok değer verdiği bir yapıdır.

DEVAM EDECEK

KİTAPÇILAR MEYDANI

Gerek İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kültür İşleri Dairesi'nin yaptığı yayınlar, gerekse Beşiktaş Belediyesi'nin Ortaköy'de kitapçılar meydanı oluşturmaya yarın sevgiyle anlayacaktır. Ancak ardi'na kapanan ya da kitaptan başka herşeyi satmak zorunda bırakılan kitapçıların korunması, kitap okumanın özendirilmesi konularında sorumluluk Kültür Bakanlığı'na düşer. Ancak Kültür Bakanı'nın İstanbul'da olup bitenden pek haberi olduğunu, ya da pek ilgilendiğini sanmıyoruz.

EDİTÖRE GÖRE

- Bak mezarını kazıyorsun Editör, seni ihtar ediyorum... Ne diyoruduk? Ha; baka olunca onlar da bizim sayılıyor, bu ne zorbalık canım?

- Anladık, anladık... Ayrıca seni o *Fuat Oburoğlu* denilen has arkadaşın aradı...

- Ne o kışkırmıyorsun galiba? Pek kızgın kızgın söyledin de...

- Elbette kızarım; kaleminizi şu gazete uğruna süpürge ettik, yine de onun yarısı kadar hükmümüz olmadı daha indinizde... Her neyse, beyefendi meşhur grubuyla, neydi canım? İşte *Yeni Mahalle* mi ne?

- *Yeni Türkü*, Yeni Türkü! Yahı ne cahilsin?

- Her ne zıkkımsa? İşte kendisi bu yılki albümlerinin kayıtları için onlarla stüdyoya kapanmış da, *"İstanbul Şarkıları biraz geçiceklier merak etmesin"* dedi: Bir de soruyorsun: Yahı; biz "gazete biraz geçiceklee" diyecek olsak alimallah avazınla şu apartmanı yıkarsın da, ona gelince tısın çıkmıyor, bu ne iştir?..

- Editörçüğüm, niye böyle söylüyorsun? Onun yeri ayrı, sizin yeriniz ayrı değil mi a canım effendim?

- Tabii, tabii, onunkisi parter, bizimkisi balkon, biliyorum...

- Peki Editörçüğüm; sarmasarpalamadan, ya da neyse işte canım, gel şu konuyu değiştirilim haa, ne dersin? Evveet, acaba satışlarımızda bir artış oldu mu?

- Evet oldu, *onbeş misli* arttı...

(*Patron kıpırmızı kesilir, kendini yere atar, yuvarlanmaya başlar.*)

- *Allaaah, Allah!* Demek yırtıyoruz, desene..

- Kalk be adam, kalk, bırak maskaralığı! Kalk da dinle: Evet bir şeylerin yırıldığı muhakkak, ama ne remiz olduğuna sunları dinleyip de karar versen iyi olur: Ben bu ani artıştan kuşkulanıp araştırdım; diyorlar ki; Sorumlu Yazışleri Müdürümüz *KTOB* Başkanı Nedim Bey...

- *KTOB* da ne be?

- "*Kilot Ticaret Odaları Birliği*" tabii ki ne cahilsin? Efendim ne diyoruduk? Ha, işte kendileri bu "*beyaz birinci sayfaya renkli donlu gacı*" kombinasyonundan son derece memnun olduğundan, belki vazgeçeriz korkusuyla, *Zeka'i'yi*, Mehmet'i ve dahi özelliklikle de *Nazmi'yi* seferber edip, gazeteyi bayilerden satın alırdırlaktan...

(*Patron anlamsız sesler çıkarmaya başlar, ağzı köpürür, koltuğuna kaykır, Editör bir taraftan bağırıp yardım çağırırken Patron'un üzerine atılıp papyonunun çözmeye çalışır, personel odaya doluşur, her zamanki türden bir alay gürültü patırtı ile yine akşam edilir...*)

RASGELE!

PELECANUS CRISPUS, YANI TEPELİ PELİKAN. SÖZDE

AYCILAR TARAFINDAN ARALIK 1991'DE İZMİR KUŞ

CENNETİ'NDE YURULDU. ŞİMDİ ONLARDAN GERİYE

SADECE 2999 TANE KALDI. (BÜTÜN DÜNYADA!)

SIZI.. BU KUŞLARIN TÜMÜYLE YOK OLMASINA SEYİR-

CI MI KALACAKSINIZ? "HAYIR" İSE, KANUNLARLA

KORUNAN TÜRLERİN AYLANMASINA ENGEL OLUN:

AY KANUNLARINA UYMAKAN O SÖZDE AYCILARI,

ÇEKİNMEDEN JANDARMA YA DA ORMAN KORUMA

GÖREVLİLERİNE BİLDİRİN. ÇOCUKLARINIZA GÖSTE-

REBİLECEĞİNİZ BİRKAÇ TEPELİ PELİKAN OLSUN...

BİZ TÜRKİYE'NİN DOĞAL ÇEVRESİNİ KORUMAYA

KARARLIYIZ. SİZİN DE KATILMANIZI BEKLİYORUZ.

SENİN GÖZÜNE UYU OLMAK İÇİN, KAZANMAK İÇİN KÜLTÜRÜ DOLU YOLU P.K. 18 BEKİR BEKİR İSTANBUL ADRESİNE GÖNDER.

Adın, soyadın...

Adresin...

7 E postalanmış gün. 18 postalanmış gün. 18 postalanmış gün. 18 postalanmış gün.

SAHİBİ<

Büyükşehir Belediyesi Anayasa'yı çiğniyor!

*Anayasa'da yaşama hakkı veriliyor ama Haşim İşcan
Geçidi'nde belediye otobüsleri
hepimizi zehirliyor*

Swissair Customer Portrait 69: Elisabeth Princess of Sachsen-Weimar, managing director, Munich, photo by N. Schmid-Burgk.

**YENİ
ANAYASA
1982**

SEPHAT
KİTAP YAYIN DAĞITIM

Nispetiye Caddesi 311 Çengelköy-İST
Tel: 528 48 90 - 522 51 88-520 19 22

Düzenli olarak Haşim İşcan Geçidi'nin altındaki otobüs durağını

kullananların sağlıkları risk altında. Özellikle duraklarda otobüs bekleyenler normal açık hava duraklarına kıyasla çok fazla miktarlarda zehirli gaz ve partikül madde solumak zorunda kalıyorlar. Bu zehirli maddelerin biriken etkilerinin yıllar sonra kanser veya amfizem olarak belireceği uzmanlar tarafından ifade ediliyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ise, başkanlık binasının yanındaki bu otobüs duraklarını kaldırmamakta ısrar ediyor. Belediye yetkililerine sesleniyoruz:

Lütfen durakları geçit dışına taşıyınız. Bu değişikliğin bedeli herhalde birkaç vatandaşımızın tedavi bedelinden fazla değildir.

